Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 151 (13640) | 1974 оной июниин 30, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨДЭР—СОВЕТ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

Залуу наһан нэгэл дахин үгтэдэг. Энэмнай хүнэй эгээл золтой хаһа бшуу. Залуу наһандаа хүн гэрэл ... мэлхэг зоригойнгоо эршэ дунда ябадаг. Зүб даа. «Залуу хүн зоригтой» гэдэг шуу.

Совет уеын залуу хүнүүд түүхын ябасада нилээн ехэ үүргэ бэелүүлэн гэжэ мэдээнэбди. Коммунистнэрай ударидалга доро, аха нүхэдэйнгөө хүдэр зэмые түшэн, совет залуу үетэн ажалай болон дайшалхы хэды ехэ баатаршалга гаргадаг байгаа! Граждан дайнай дулэтэ шэлнүүдтэ комсомолшууд болон түрүү үзэлтэй залуушуул үмдэхэ хубсаһагүй шахуу, үлэн хоохон шахуу ябаад, социалис революциин илалтые амитаяа сасуулан хамгаалаа. Удаань аугуехэ барилгануудай жэлнүүд болоо. Тэрэ жэлнүүдтэ хэды ехэ барилганууд залуу хүнүүдэй гараар бодооб!..

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ совет залуушуул дээхэйдэ үзэгдөө.

Тэрэ тоодо Буряад оронойшье залуушуулай баатаршалга тухай хэлэхээр юумэн олон байха. Буряад оронһоо 75 шэнгэн сэрэгшэд дайнда хабадаа. Тэдэнэй олонхинь залуушуул һэн.

«Комсомольская правда» газетын корреспондент, Ленинэй шангай лауреат Василий Песков арадай Маршал К. Жуковай дурасхаалда зорюулһан дурсалга толилжо зууреа. Илалтын удэрэй 25 жэлэй ойн болоходо, гадата үгэһэн интервью соо совет залуушуул тухай тута полководецой юун гэжэ хэлэһые харуулна:

«Дайн соо эгээл ехэ хохидолые залуушуул даадаг байһан гэжэ тоолодогби. Хэды һайхан залуу хүнүүдэ ... гээгдэ гээшэбди! Хэды эхэнүүд үхибүүдээ дайнда ерүүлээгүй! Залуу сэрэгшэдэй яажа добтолгодо мохые би командалгын пунктһаа оло дахин харагша ... Үхэлтэ түймэрэй агаарта дүүрэнхэй байхада, бүхы шэрээ хүт дээрээ бодоход гэжэ аймшагтай минута юм ... Теэд түрүүн бодоог байһан аа бодоогүй ... тэ-ээнэ ... байдалтай ... Арбан юһэтэй-хоритой ябаха гэжэ хүнэй тын наһанай эрхим хаһа. Хамаг юумэн урдаһаа... Хамаг залуу сэрэгшэд урда эхэнхидээ үхэр буугай гэлэд шабадаһан немец блиндаж байдаг һэн... Бидэ — манай уеын хүнүүд — энээнине мартахагүйбди. Харин тэмнэгэ залуушуул мартахагүй ёһотой».

Зүб лэ даа. Дайнай уеын жэлнүүдтэ ажаһууһан, байлдаһан, ажаллаһан залуу үетэнэй габьяа солые мүнөөнэй залуушуул, эдиршүүл ходол һанажа, эдэ жэшээ ябаха уялгатай. Тэрэнэй тула һургуулинуудта сүүжүүлгэн ехэ үзүүлэмжэ хэгдэдэг байгаа, хэгдэнэшье, сашадааһые хэгдэжэ байха юм хаб даа.

Юрэдөө, мүнөөнэй залуушуулые ходоор бэшэ даа. ... хөөрэх ... хэрэг байһаар ... Мүнөө уеын ехэ барилганууд... Байгал-Амарай түмэр замай барилга ... залуушуулай гэжэ соносхогдоһон ... байха? ... залуушуул СССР-эй бүхы ... БАМ... ургаж ... хабсаргагдахаар ... барилсажа эхилбэ гээшэ.

Һайн лэ залуушуул манда ургажа байна. Ахамад үетэнэй һанаһанда хүрэхөөр лэ залуушуул ургажа байна.

Совет залуушуул! Энэ хадаа үндэр нэрэ гээшэ. Түби дэлхэйн түрүү үзэлтэ залуушуул манай залуу үетэнһөө жэшээ абадаг гэжэ мэдээжэ...

ЗАЛУУ НАҺАН, УРАГШАА!

Мүнөөдэр — совет залуушуулай һайндэр. Жэл бүри энэ үдэрые баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглэхэдээ, манай ороной залуу зоной дунда тогтоннжоһон һайхан заншалнууд тухай баяртайгаар хэлсэдэгбди. Тэрэ һайхан заншалнууд коммунис үзэл бодолһоо унгитай. Жэшээнь, ажалда гү, али байлдаанда, агаарта гү, али уһан далайда өөрыгөө бэшэ, нүхэрөө абардаг ёһо заншал бии ха юм. Тэрэ ёһо заншал хуулита болгогдожо, хаанашье бэшэгдэһэн бэшэ. Тэрэмнай залуу хүнэй һайхан һэшхэлэй гэршэ ха юм. Хоёр гартаа буу барһан бандидуудай урдаһаа улаан гараараа бодожо, үбсүүгээрээ халхалан, нүхэдэйнгөө ами абарһан комсомол басаган Надя Курченкые һаная. Манай орондо иимэ һайхан сэдьхэлтэй залуушуул олон байхал!

Мүнөөдэр — совет залуушуулай һайндэрэй боложо байхада, бидэ өөһэдынгөө залуу үетэнэй габьяа солые дурдан, саашанхи замайнь арюун һайхан байхые хүсэнэбди. Хилын саагуурхи буржуазна элдэб эсын этэгээдүүд Совет орондо ахамад үетэн залуушуул хоёрой хоорондо эсээгүй ехэ тэмсэл, атаа мэеэн боложо байдаг хэбэртэйгээр хашхаралдадаг, бидэнэй үнэн бодото байдалые хазагайруулан зураглахые һэдэдэг. Ондоогоор хэлэхэдэ, өөһэдынгөө зүүдэлдэг зүүдые, хүсэдэг хүсэлые манда няахаяа оролдодог. Теэд тэдэнэй эрмэлзэлһээ ямар үрэ гарахаб. Гараараа зангажархихадань лэ, хамаг юумэн тэдэнэй һаналаар боложо үгэнэгүй, үгэхэшьегүй ха юм даа.

Совет обществодо ахамад үетэн залуушуул хоёрой хоорондохи харилсаае ямаршье юумэн, ямаршье хорон хубхай һанаан бузарлажа шадахагүй. Эсэгэнэр үри бэенэр хоёрой хоорондохи харилсаанда ямаршье хирэ тооһон байгаагүй, байхашьегүй.

Совет залуушуул! Манай эдир үетэн үзэл бодолоороо ариг сэбэрнүүд. Ямаршье бэрхэшээлэй тудаа һаа, урдынхи мэтэ эрэлхэгүүд байхал!

Залуу наһан, ходол эрэлхэг дорюун, ажалда дуратай зандаа яба! Залуу наһан, ахамад үетэнэй найдалые харюулдаг зандаа яба! Залуу наһан, урагшаа зоригтойгоор алхала!

Ц. НИМАЕВА,
Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын, Америкын Холбоото Штадуудай Президент Ричард Никсонэй, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд июниин 28-да Кремль соо эхилбэ.

СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанай һайжаралга имагтал хоёр ороной арадуудай үндэһэн эрилтэнүүдтэ харюусахаһаа гадна, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгын ниитэ хэрэгтэй гол эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Д. Стессел, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагшын орлогшо Б. Скаукрофт, Президентын туһалагша, пресс-секретарь Р. Зиглер. США-гай гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

* * *

Совет-американ шэнэ хэлсээнүүдтэ гар табигдаһанай һүүлээр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Америкын Холбоото Штадуудай Президент Ричард Никсонтэй, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд июниин 28-най үдэһөө хойшо Кремль соо үргэлжэлүүлэгдээ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, ракетэһээ хамгаалалта хэхэ талаар СССР-эй ба США-гай түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байна. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгаяа хизаарлаха тухай асуудалаар мүн лэ һанамжаяа хэлсэбэ. Энэ асуудал үшөө зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Д. Стессел, США-гай Президентын туһалагша А. Хейг, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагшын орлогшо Б. Скаукрофт, США-гай гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт, Европын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретариин орлогшо А. Хартман хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

(ТАСС).

СОВЕТ-АМЕРИКАН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИЛГА

Совет-американ хэлсээнүүдтэ июниин 28-да Кремль соо гар табигдаһан байна.

Элшэ хүсэнэй талаар харилсаа тогтоохо тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи хэлсээндэ Советскэ Союзай түлөө — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, Америкын Холбоото Штадуудай түлөө — США-гай Президент Р. Никсон гар табяа.

Гэр байра ба бусад барилгануудые бодхоохо талаар харилсаа тогтоохо тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи хэлсээндэ Советскэ Союзай түлөө — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Холбоото Штадуудай түлөө — США-гай Президент Р. Никсон гар табиба.

Научна шэнжэлгэнүүдэй ба хэмэл зүрхэ бүтээхэ талаар харилсаа тогтоохо тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи хэлсээндэ Советскэ Союзай түлөө — СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Холбоото Штадуудай түлөө — США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер гар табиһан байна.

Хэлсээнүүдэй текстнүүд тунхаглагдаха.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор М. А. Яснов, Г. С. Дзоценидзе, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон бусад тусхай тушаалтад хэлсээнүүдтэ гар табилгын үедэ байлсаа.

Американ талаһаа — США-гай Президенттэй хамта ябаһан Америкын гүрэнэй ажал ябуулагшад эндэ байлсаба.

(ТАСС).

ҮБҺЭНДӨӨ ОРОХООР БЭЛЭН ГҮТ?

САГАЙ ОШОБОШЬЕ, ШАМДАНАГҮЙ

...үдөөгэй ажалшад мүнөө ... үбһэ хуряалгада хүдэлхэ оньһон машинануу... заһабарилжа, бэлэн бол... байна. Ажахы бүхэнэй ...лмэришэд энэ харюу...тай хүдэлмэреэ түрүү... үдэрһөө эмхи гурим...ар ябуулжа, ниитынгээ ...һа малда бардам хүрэ...үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ ...хэрэгтэ гол анхарал та...ай. Энэ талаар Загарайн ...гай колхоз, совхозууд ...байдалтайб гэжэ мэдэ... тула ажахынуудаарнь ...а, оньһон машинын хэр ...барилгадажа байһан ту...һонирхоһон байнабди.

...нохойн совхоз олон һал...тай томохон ажахынуу...нэгэн юм. Түсэбтэ табан ...й тодорхойлхы, дүрбэ... жэлдэ тус ажахы 2.052 ...р сабшалан дээрэһээ 22 ...н центнерһээ бага бэ...үбһэ хуряажа абаха ту...й. Хараалһанаа совхоз ...лэн дүүргэхэшье арга ...жотой. Бүхы сабша...йнь 1.500 гектарынь ...гдана. Эндэхи лугово... гектар бүриһөө 15,2 ...ер үбһэ хуряажа абаха ...тэй.

...ахын ахамад агроном ... Андреевич Жигалин ...й хөөрэлдэхэдөө, иигэ...эдүүлээ:

— Хараалһан даабари... ехэ. Луговод бүхэн ...н уялгаяа амжалтатай... дүүргэхын тула үнгэр...едэ ехэ хүдэлмэри хэ...раа. Уһалагдадаг саб...гаа хоёр дахин унда...абди. Мүн гурбадахяа ...абди. «ДДА-100М» тү...уһа сасаха 12 тү...гэ манда хүдэлгэгдэ...үбһэ хуряалгын үедэ 3 ... түгэс оньһожоруулаг... 2 звено хүдэлхэ. Лу...днай мүнөө сабша...эрээ хүдэлнэ. Энэ жэл...оной гараса жэгдэ ... Гараха һарын тэнгээр ...өө орохоор хараал...

...ажахыда байгша ондо ...рай 31 косилка, 18 ...р хүдэлгэгдэхэ юм. ...лтын бригадын ябаха ...ндэ оройдоол 11 ко... 4 тармуур бэлэн бол... байба. Үнэгэтэйн от...дэ энэ хүдэлмэри ...тай ябана гэжэ мэдэ... тэндэхи хүдэлмэри...нь хөөрэлдэхэеэ тии...обобди.

...э ажахын техникэ ха...аг газарта хүрэжэ ерэ...ай, тэндэ хоёр залуу ... косилкын дэргэдэ хү... байба. Тэдэнэртэй ...а, ажал тухайнь һо...одомнай, заһабарилга ... байһан Борис Афа... иигэжэ мэдүүлээ:

— Александр бидэ хоёр ...хоёр-гурбан хоногой ...абди. Эбдэржэ элэ... деталь шэнээр һэль...һаха гэхэдэ, хэрэгтэй ...й часть үгы. Косил...ухарһан шүдэнүүдые, ...эн хайшануудыень ... байнабди.

...рйн совхоздо үбһэ ...гада хүдэлгэгдэхэ ко... тармуур заһабарилха хүдэлмэридэ 7 хүн хабаадана. Тэдэнэй бүтээһэн ажалыньшье үшөө бирагүй. Энэ хэбээрээ хүдэлхэ болоо һаа, машина, техникэ заһабарилгаяа нилээд унжагайруулхань мэдээжэ.

Тус ажахы үбһэ хуряалгын техникэ заһабарилгые оройтожо эхилбэ. Энэ ажалынь һайнаар түсэблэгдөөгүй. Үбһэ хуряалгын үедэ хүдэлхэ хүнүүдтэ түлэгдэхэ ажалай түлөөһэн, социалис мүрысөө яажа эмхидхэхэ тухай үшөө хэлсээгүй байһаар. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энэ шухала хүдэлмэридэ һаналаа табижа, оньһон техникээ хаһа сагтань заһабарилжа дүүргэхын тула зохисотой хэмжээ абаха бээз гээд тэдэнэртэ найдагдана.

Тус ажахын хүршэ «Дружба» совхоз энэ талаар даншье һаа тулюур байдалтай гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Косилка, тармуур заһабарилха хүдэлмэреэ тус ажахын механизаторнууд мүнөөшье болотор захалаагүй байһаар. Энэ ажахын мэргэжэлтэд хэтэржэ ерэхэдээ, техникын хэр заһагдажа байһан тухай таамаг мэдээ үгэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир А. Ф. Хомяков өөһэдынгөө байдал тухай һанаа амараар иигэжэ хэлэнэ:

— Үбһэндэ орохо саг үшөө эртэ. Тэрэ болотор техникые түгэс заһабарилжа дүүргэхэбди. Мүнөө механизаторнууднай зелёнко тарилгада ажаллана. Трактор байлгаха аргамнай үгы. Үбһэ хуряалгада хүдэлгэгдэхэ техникээ июлиин эхеэр заһабарилжа захалхабди. Энэ хүдэлмэридэ хэды хүнэй табигдахые үшөөл мэдэнэгүйб. Косилка, тармуураа июлиин 10-да, үгышье һаа, 13—14-нөөр бэлэн болгохобди.

Тус ажахын МТМ-эйн хашаа соо ороходо, торожо унахаар. Элдэб түхэлэй оньһон машина эмхи гуримгүйгөөр табигданхай. Үнэтэй техникээ иимэ гам хайрагүйгөөр хадаглажа байхыень харахада, нюдөө дальдирмаар. Эдэнэр эмхи гуримтайгаар табиха арга боломжо тэдэнэртэ гүйсэд бии. Энэ талаар ажахын ахамад инженер-механик Б. Д. Базаров, МТМ-е даагша Б. Иролтуев, бригадир А. Хомяков ямаршье хэмжээ абанагүй, абахаяашье һананагүй хаш.

Үбһэ хуряалгада 24 косилка, «ГВК» түхэлэй 5, тракторай 4 тармуур эндэ хүдэлгэгдэхэ юм. Дээрэ хэлэгдэһэн техникын хахадһаа ехэнь шэб шэнэ. Совхозой директор А. Б. Цыдендоржиев дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые һайн мэдэжэ байбашье, мэргэжэлтэдтэ ямаршье забари үгэнэгүй, үбһэ хуряалгада бэлдэлгые түргэдхэхэ тушаа зохисотой хэмжээ абанагүй гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Тус ажахы байгша ондо 892 гектар сабшалангай ногоо хуряаха түсэбтэй.

Харин тэдэнэй хүршэ ажахынь — Онохойн совхоз жэшээгүй ехэ сабшалантай аад, косилка, тармуур гэхэ мэтэ оньһон түхеэрэлгэнүүдээр үсөөн, тэдэнь хуушаншье. Энэ талаар республикын совхозой нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд ажахы бүхэндэ оньһон техникэ хубаарилхадаа, газар таряалангынь, хүдэлгэжэ байһан техникээ хэр аша үрэтэйгөөр ашаглажа байһыень хараадаа абанагүй гэжэ эндэһээ мэдэгдээ. «Дружба» совхозой мэргэжэлтэд шэнэ техникэ үшөө олоор абаха байһанаа манда мэдүүлээ. Хүлеэжэ байһан техникыень ондоо ажахыда эльгээбэл, жэшээгүй һайнаар ашаглаха бээз гээд һанагдана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд техникэ заһабарилха хэрэгтэ гол анхаралаа табина гэжэ эндэ тэмдэглэлтэй. Үбһэ хуряалгын техникэ заһабарилгада дүй дүршэлтэй 3 механизатор, тэдээндэ туһалагшадаар Элхиин СПТУ-гай 10 һурагшад табигданхай. Тэдэнэр энэ хүдэлмэреэ ойрын хоёр-гурбан хоногой туршада дүүргэхэнь.

Ажахын ахамад агроном Николай Степанович Кубышкин үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэр бэлэн болоһон тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Байгша ондо манай колхоз хамтынгаа адууһа малда 12.500 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха юм. Улам олошоржо байгаа адууһа малаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула бидэ сабшалангай гектар бүриһөө ехэ ургаса хуряажа абаха хэрэгтэ гол анхаралаа табинабди. 1.063 гектарай 756-иинь уһалагдадаг юм. Илангаяа уһалагдадаг сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлжэ, тэрээн дээрэһээ үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургаса хуряаха хэрэгтэ луговодууднай гол анхаралаа табидаг. Эдэ нүхэд гектар бүриһөө ехэ ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхаар жэлэй дүрбэн сагта оролдоно.

Мүнөө үедэ сабшалан дээрэ 8 луговод ажаллана. Тэдэнэр даажа байһан сабшалангаа гурбадахяа уһалжа байна. Байгша ондо тэдэнэр гектар бүриһөө 15 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряажа абаха зорилготой.

Һаяхан эндэ партийна суглаан үнгэргэгдөө. Үбһэ хуряалгада хүдэлгэгдэхэ техникын хэр заһагдажа байһан, луговодуудай үнгэрһэн үедэ хэһэн ажал тухай ажахын ахамад мэргэжэлтэд тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Энэ харюусалгатай хаһада ажаллажа байһан звено, бригада бүхэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай түлөөһэн тухай хэлсэһэн, энэ асуудалаар тодорхой хэмжээ абаһан байна.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд оньһон техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлнэ. Гэбэшье, аймагай олохон ажахынууд энэ хүдэлмэреэ үшөө һулаар ябуулһаар. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа табижа, ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрие эмхи гуримтай захалхын тула зохихо хэмжээ дары абаха бээз гэжэ найдагдана. Саг ошоо, шамдахаар болоо.

Аймагай колхоз, совхозуудта комбайн заһабарилха хүдэлмэриин хэр ябажа байһан тухай тобшохоноор хэлэлтэй. Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ ажахынуудай таряалан дээрэ 125 комбайн хүдэлгэгдэхэ юм. Һаянай байдалаар аймаг дотор оройдоол 12 комбайн бэлэн болгогдоо. Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозуудай механизаторнуудай ажалынь урагшатай. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 11 комбайнтай юм. Мүнөө үедэ хоёр комбайн бэлэн болгогдоо. Аймагай түрүү комбайнернуудай тоодо батаар ороһон механизаторнууд Жамсо Самьяев, Владимир Савватеев гэгшэд ойрын үедэ талынгаа «онгосо» бэлэн болгохонь.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд комбайн заһабарилха хүдэлмэрие гуримшуулхын тула зохисотой хэмжээ абахаар болоо.

Шалгалтада хабаадагшад:
К. БАБУШКИН,
арадай хиналтын аймагай комитедэй инспектор.
Н. ОЧИРОВ,
арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ.
А. РЫЖКОВ,
«Правда Бурятии» газетын тусхай корр.
Д. ХУБИТУЕВ,
манай тусхай корр.

МҮНХЭ ГАБЬЯА

Ажалшадай, сэрэгэй частьнуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Минскдэ болобо

МИНСК. (ТАСС). 30 жэлэй урда тээ Совет Армиин сэрэгшэд партизануудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар Белоруссида немец-фашис сэрэгүүдые һамна зада сохижо, республикын газарые хорото дайсанһаа хүсэдөөр сэбэрлээ һэн.

Немец-фашис булимтарагшадһаа Белоруссиин ССР-ые сүлөөлэлгын 30 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Минскын, республикын областьнуудай, сэрэгэй частьнуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Белоруссиин ниислэлдэ июниин 28-да болоо. Промышленна предприятинуудай, барилгануудай, колхоз, совхозуудай түрүүшүүл, наукын, литература ба искусствын ажал ябуулагшад, урдын партизанууд, нюуса тэмсэлшэд, Совет Армиин солдадууд, офицернүүд ба генералнууд зал соо суглараа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ф. А. Сурганов, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев, республикын Компартиин ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд президиумдэ һуугаа. СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо, армиин генерал И. Г. Павловский, КПБ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, партизануудай хүдэлөөнэй түбэй штабай начальник урдань байһан П. К. Пономаренко, СССР-эй Оборонын министерствэһээ, ВЛКСМ-эй ЦК-һаа, Украина, Литва болон Латвиһаа, Россиин Федерациин хүршэ областьнуудһаа, баатар-город Волгоградһаа, Вильнюсһээ, Польшын Арадай Республикаһаа, Чехословакиһаа, ГДР-эй Потсдамай округһоо, Варшавска воеводствоһоо баярай суглаанда ерэһэн делегацинуудые толгойлогшонор, ажалай эрхим хүнүүд, Совет Армиин түлөөлэгшэд, дайнай ветеранууд президиумдэ мүн лэ һуулсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрое Хүндэлэлэй президиумдэ суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Белоруссиин ССР-эй, Минскэ областиин, республикын ниислэлэй, Белоруссиин Улаан тугта сэрэгэй округой тугууд, дурасхаалай тугууд баярай маршын аялга доро зал соо оруулагдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Советскэ Союзай Герой П. М. Машеров үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1974 оной июлиин 26-най Указаар «Баатар-город» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Совет Белоруссиин ниислэлдэ олгогдоо.

Эхэ ороной дээдэ хайратай дашарамдуулан, Белоруссиин Копартиин Центральна Комитедэй БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө минскынхидые, республикын бүхы ажалшадые П. М. Машеров халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалаа, бүхы патриодуудай — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Белоруссие сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэдэй дайшалхы хэрэгүүдые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневтэ өөртэнь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хизаарлашагүй ехэ баясхалан хүргөө.

П. М. Машеров республикын арадай ажахые дайнай һүүлээр һэргээхэ асуудалнуудта үгынгөө ехэнхи хубиие зорюулаа. ССР Союзай арадуудай аха дүүгэй тупаламжаар туйлагдаһан амжалтанууд тухайгаа хэлээ. Белоруссиин газар дээрэ шэнэ томо промышленна предприятинууд баригдаа, шэнэ городууд бодхоогдоо.

Хүдөө ажахын байдал угаа ехээр хубилаа. Колхоз, совхозуудай материально-техническэ үндэһэ һуурие бэхижүүлһэнэй, газар ехээр уһалһанай ашаар хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ эли бодоор дээшэлһэн байна.

Наука ба соёл ехээр хүгжэжэ, экономикын, хүн зоной оюун ухаанай ажабайдалые али бүхы талаһаань дэбжээхэ хүсэтэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо.

Партиин XXIV съездын хараалһан зорилгонуудые республикын ажалшадай амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай тэрэ хэлээ.

Белоруссиин хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, оюун бэлигтэ интеллигенциин түлөөлэгшэд союзна республиканууд, областьнууд болон городуудай министерствэнүүдэй, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, дайнай ветеранууд амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаһан байна.

Эрэлхэг зоригто город

МИНСК. (ТАСС). Белоруссиин ниислэл — Минскдэ «Баатар-город» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһон тухай мэдээсэлые республикын ажалшад угаа ехэ баяртайгаар, зоригжолтойгоор угтаа.

Энэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ушар немец-фашис эзэмдэгшэдһээ Белоруссие сүлөөлэлгын 30 жэлэй ойе һайндэрлэлгэтэй тохёолдоо.

Фашис эзэмдэлгын эрхэ байдалда Минскынхид 1100 үдэр ба һүниин турша соо эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ.

Тус тэмсэл дарагдаагүй, тэмсэжэ байһан город гэжэ Минскые алдаршуулаа. Бүри 1941 оной ноябрьда эндэ партиин нюуса горком хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй хүтэлбэреэр ниислэлэй элдэб районуудта партиин райкомууд, партийна ба комсомолой олон эмхинүүд, бүлэгүүд байгуулагдаһан юм.

Гайхамшаг ушарта зорюулагдажа, олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ июниин 28-да болоо.

КПБ-гэй горкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Лепешкин митингые нээгээ. Советскэ Союзай, Белоруссиин ССР-эй гүрэнэй гимннүүдэй аялга зэдэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, П. М. Машеров сугларагшадта хандан үгэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй, КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрогой бүхы гэшүүдэй зүгһөө тэрэ минскынхидтэ халуун амаршалга хүргөө, һайнине хүсөө.

БССР-эй габьяата багша Социалис Ажалай Герой А. И. Казей, Минск городой хүндэтэ эрхэтэн, Советскэ Союзай Герой, танкова сэрэгүүдэй генерал-полковник А. С. Бурдейный, партиин Минскэ нюуса горкомой секретарь урдань байһан С. К. Лещеня, Минскэ тракторна заводой хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Е. И. Климченко, Белоруссиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй студентка Анна Дашко митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Минск хотын Илалтын талмай.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАЛНА

ШЭНЭ БИЛЕТ АБААД БАЙХАДАА...

Хамниин совхозой партийна эхин организаци 83 коммунист болон 4 партиин гэшүүндэ кандидадуудһаа бүридэдэг юм. Совхозой партком, отделенинүүдэй партийна организацинууд партийна документнүүдые һэлгэлгын үедэ эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын горитойхон хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэнэй ашаар хүдэлмэриин журам һайжаруулха, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дурадхалнууд тусхай дэбтэр соо тэмдэглэгдэдэг, удаадахи суглаан дээрэ тэдэнэй дүүргэлтэ тухай мэдээсэгдэдэг юм. Жэшээнь, байгша оной январиин 31-дэ болоһон партийна суглаан дээрэ коммунистнууд совхозой 3-дахи отделениин тракторна бригадын бригадир Ц. Гунжитовые шүүмжэлһэн байна. Тиихэдээ холын таряалангай участогуудта үрэһэнэй ороохон Хамни голоор дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды туйлалтануудшье бии. Партийна организациин ажабайдал һонирхолтой боложо, ажахын, политическэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ коммунистнуудай нүлөө дээшэлээ.

Мүнөө тус совхозой бүхы коммунистнууд шэнэ биледүүдые абанхай. Биледүүдээ һэлгэхэ үедөө коммунистнууд бэе бэедээ шанга эрилтэ табиһан, партиин Устав нягтаар сахидаггүй коммунистнуудые эрид шангаар шүүмжэлһэн байна. Жэшээлэн хэлэбэл, партиин гэшүүн, совхозой хонишон Соктоев Жамсаран Соктоевич партийна суглаануудта ерэдэггүй, архи уудаг, ажалһаа гээгдэдэг һэн. Март һарада отделениин коммунистнууд хамтынгаа суглаан дээрэ нүхэр Соктоевые шүүмжэлһэн юм. Суглаан дээрэ партийна зэмэдэ хүртэжэ, нүхэдтөө үгэеэ үгэһэнһөө хойшо Соктоев архи уухаяа болижо, хүдэлмэридөө һайнаар хандадаг болоо. Тэрэ гэр бүлэтэеэ хониндо хүдэлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 100,2 хурьга абажа тэнжээгээ.

Мүн иигэжэ партийна журам эбдэһэнэйнгээ түлөө совхозой главна бухгалтер А. Гуржапов, мал адуулагша Б. Цыренов, механизатор Е. Очиров болон соёлой байшангые даагша В. Сенгеев гэгшэд коммунист нүхэдэйнгөө шанга шүүмжэлэлдэ ороһон байна.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлдэлгын үедэ партийна суглаанууд дээрэ, парткомой заседани болон отделенинүүдэй партбюрогой үмэнэ коммунистнууд тоосодог һэн. Партийна суглаануудай тогтоолнуудай дүүргэлтые хинан шалгаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Суглаан бүхэндэ урдахи суглаануудай тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай мэдээсэл хэгдэдэг. Партийна суглаан дээрэ коммунистнуудай хэлэһэн шүүмжэлэл, оруулһан һанамжа, дурадхуулагдажа абаашагданагүй гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Мүн хабарай тарилга дээрэ хүдэлһэн механизаторнуудай байдалда анхарал һулаар хандуулагдана гэһэн шүүмжэлэл хэгдэһэн юм.

Эдэ бүхы дутагдалнууд саг соогоо гүйсэд усадхагданхай. Үрэһэнэй ороохон абаашагдажа хадагалагдаа. Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудта поли дээрэнь халуун эдеэн асарагдадаг болоо һэн. Хуурай гэжэ газартахи полевой станда улаан булан нээгдэнхэй, холодильник, хубсаһа угаадаг машина табигдажа, механизаторнуудай унтаха байра бэлдэгдэнхэй.

Партком отделенинүүдэй партийна организацинууд коммунистнуудай партийна даабаряа хэр дүүргэһые саг үргэлжэ шалгажа байдаг заншалтай. Совхозой 52 коммунистнууд онсо партийна даабаритай. Олонхинь энэ даабаридаа оролдосотойгоор хандадаг. Жэшээнь, коммунист Ц-Н. Доржиева Хамни тосхоной агитпунктые даагшаар баталагдаһан. Тэрэнэй даажа абаһан агитпункт энэ һунгуулиин кампаниие һайнаар үнгэргөө. Агитпункт соо ороходо ходоодоо сэбэр, гоёор шэмэглэгдэнхэй байгша һэн. Эндэ тусхай түсэбөөр агитаторнуудай зүблөөн, залуу һунгагшадтай хөөрэлдөөн, һунгагшадтай уулзалганууд үнгэргэгдэдэг байгаа.

Үшөө нэгэ жэшээ дурдамаар. Совхозой главна агроном коммунист В. Санжеев арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшээр томилогдонхой. Энэ даабарияа тэрэ һайнаар дүүргэдэг. Совхозой бүхы отделенинүүдтэ, һаалиин фермэнүүдтэ арадай хиналтын постнууд бии болгогдонхой. Самсаал гэжэ газартахи һаалиин фермын арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө бүлэгые ударидагша Дашимолон Дондоков СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Коммунист Балдан Будаев совхозой урлан нарижуулгын комиссиин гэшүүн юм. Тэрэнэй олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болонхой.

Совхозой үйлэдбэриин бүхы участогууд дээрэ 6 партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие дүршэлтэй бэрхэ коммунистнууд, ажалай түрүүшүүл ударидадаг.

Нийтын эмхинүүдтэ манай мүн лэ олохон коммунистнууд хүдэлнэ. Дүрбэн залуу коммунистнуудһай совхозойнгоо комсомолой организациие ударидадаг. 10 коммунист нютагай Соведэй депутадаар һунгагданхай. Гадна эхэнэрнүүдэй совет, нүхэдэй сүүд, профсоюзай организаци гэхэ мэтэ эмхинүүдтэ бүхыдөө гушаад хүн хүдэлнэ.

Коммунист бүхэн ходоодоо түрүү ябаха, хажуудахи нүхэрөө, коллективээ урагшань хүтэлхэ үүргэтэй. Энэ талааршье жэшээ болгон нэрлэмээр коммунистнууд бидэндэ олон. Үнгэрһэн жэлэй түсэб болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө манай 5 коммунист орден, медальнуудаар, 11 коммунист «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн значогоор шагнагданхай. Ленинэй орденто коммунист С. Д. Дашеевагай хүтэлбэрилдэг һаалиин фермын коллектив жэл бүриингөө социалис-уялгануудые ходоодоо үлүүлэн дүүргэдэг. Үнгэрһэн ʼүбэлэй хаһада һү һаалгаар тус коллектив социалис уялгаяа 127 процент дүүргэһэн байна. Ахалагша хонишод, коммунистнууд Дашинима Норбоев, Елена Норбоева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха уялгатай һэн. Мүнөө тэдэнэр уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 104,5—102,7 хурьга абаад байна. Шахамалнуудай гүүртын бригадир Б. Соктоев, тракторна бригадын бригадир Д. Ц. Тогмитов болон бусад коммунистнууд мүн лэ ажалдаа шалгаржа, үльгэр жэшээ харуулдаг.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлдэлгын үедэ партийна суглаанууд саг соогоо зарлагдажа, совхозой үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, коллектив соогоо хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулха асуудалнууд бүри эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Эндэ амжалта туйлалтанууд хэлсэгдэжэ, ажахын нөөсэнүүд элирдэг. Коммунистнууд шэнэ дурадхал, һанамжануудаа хэлэдэг, дутуу дундануудые шүүмжэлдэг.

Партийна документнүүдые һэлгэлгын, тэрээндэ бэлдэлгын үе хадаа совхозой коммунистнуудай ажалай ба партийна журам шангадхаһан, бүхы партийна эмхидхэлэй хүдэлмэриие гуримшуулһан үе боложо үгэһэн байна.

Б. ОЧИРОВ,
КПСС-эй Захаамнинай райкомой гэшүүн.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТАРЯАЛАН БА МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ

Арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ Буряадаймнай республикын хүдөөгэй ажалшад бүхыдөө 106 мянган тонно мяха, 235 мянган тонно һү, 5902 тонно нооһо, 190 миллион үндэгэ абаха түсэбтэй. Эдэ бүхы продуктнуудай нилээд ехэ хубинь гүрэндэ худалдагдаха байһаниинь элитэ.

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохо гэбэл, түбхын түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ шухала болоно. Илангаяа мүнөө мал ажалдахи гол хүдэлмэриие промышленна үндэһөөр эмхидхэдэг болохо, үхэр малые нэгэ газарта олоор байлгажа, тэдэндэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ үгэхэ, харууһалха хүдэлмэриие гол түлэб оньһон машинаар хэгдэдэг боложо байхада, тэжээл бүришье ехэ хэрэгтэй боложо байна бшуу.

Илангаяа тарянай газар дээрэһээ малай эдихэ тэжээл элбэгээр абадаг болохо саг ерээ. Мүнөө республикын колхоз, совхозуудта бүхыдөө 300 мянган гектар таряалан дээрэ тэжээлэй ургамалнууд таригдана гэхэ гү, али адууһа малай эдижэ, ондо оролдог бүхы тэжээлэй 70 процентнь тарянай газар дээрэһээ абтана. Саада тээхи 30 процентнь лэ сабшалан дээрэһээ хуряагдана.

Саашадаа нийтын адууһа малые үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангахын тула хаанаһаа, ямар газар дээрэһээ абтаһан тэжээл эгээл ашаг үрэ ехэтэй, хямда сэнтэй болоноб гэжэ шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахы бүхэн шахуу адууһа малай тэжээл болгохын тула орооһо таряа, илангаяа обёос, ешмээн ехээр таридаг болоо. Жэшээнь, һүүлэй хоёр-гурбан жэлдэ ешмээнэй тарилгын газар хоёр дахин үргэдхэгдөө. Мүнөө ажахынуудта 43,8 мянган гектарта ешмээн таригдажа, орооһониинь гол түлэб адууһа малда эдюулэгдэнэ. Обёос, ешмээн, мүн силосэй ургамалнуудые тариха газарта наг шэбхэ минеральна үтэгжүүлгэшье горитой оруулагдадаг болоо.

Гэхэтэй хамта, таряалан дээрэһээ абтадаг тэжээлэй ургамалнуудай ургаса үшөөл бага, адууһа мал тэжээлээр гүйсэд хангагданагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үбэлжэлгын үедэ нийтын мал шэмэтэ тэжээлээр оройдоол — 32 процент, бүдүүн тэжээлээр — 58,6 процент хангагдана. Талха тарянай зүйлөөршье бүхы хэрэглэмжынь хахадһаань бага үлүүтэй хангагдана.

Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, таряалан, сабшалангай ургаса үшөөл бага байна. Һүүлэй хоёр жэлэй дүн харахада, таряалангай гектар бүриһөө 9,5 центнер таряан, 65 центнер кукурузын ногоон ургаса, 87 центнер тэжээлэй корнеплодууд, 10,4 центнер зелёнко, сабшалангай га бүхэнһөө 11,3 центнер таримал ногоон хуряагдаа.

Адууһа малай зарим тэды олошоржо байбашье, тэдэниие һайн шанартай тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангажа шадаагүй дээрэһээмнай малай ашаг шэмэ дээшэлнэгүй ха юм. Энээнһээ уламжалан, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ болоно.

Эрхим шанартай, шэмэ ехэтэй тэжээл эдижэ байһан мал хараа байса ехэ продукци үгэдэг, эдһэнээ гүйсэд харюулдаг шуу. Үнгэрһэн 2—3 жэлэй туршада Захаамнинай аймагай ажахынууд адууһа малаа тэжээлээр һайса хангаха талаар ехэ оролдолго гаргажа, үнеэн бүхэнэй һаамые 308 килограммаар дээшэлүүлээ, гүрэндэ худалдаһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 34 килограммаар ехэ болгоо. Тиигэжэ гансахан шэгнүүр ехэтэй, тарган үхэр олоор худалдаад, жэл бүри хэдэн зуу мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулна.

Зарим ажахынууд адууһа малдаа үбһэ тэжээл дутамагаар бэлэдхэһэн мүртөө, тэрэнээ гамнаабди гэжэ үбэлэй үедэ бага нормоор эдюулээд, малаа тураажа, тэжээлшье үлүү гаргашалжа, абтаһан продукциинь үнэтэй болоод һалана. Үбһэ тэжээлээр дутамаг ажахынууд лэ һүүлэй һүүлдэ бултанһаа ехэ гаргаша хэһэн, гарзатаһан байдаг шуу.

Манай республикын олонхи аймагуудай байгаалиин эрхэ байдал, экономическа арга боломжонууд дээрэһээ харахада, адууһа малые үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангадаг болохо хоёр гол зам бии. Нэгэдэхеэр, таряалангай ургаса дээшэлүүлжэ, тэндэһээ малай эдихэ тэжээл ехээр абадаг болохо шухала. Хоёрдохёор, сабшалан, бэлшээри эрид һайжаруулха саг ерээ.

Нэн түрүүн манай эндэхи эрхэ байдалда эгээл ехэ ургаса үгэдэг, гаргаша багатайгаар абтадаг, шэмэ ехэтэй тэжээлэй ургамалнуудые таридаг болохо байна. Хэнэйшье мэдэһээр орооһо таряан ехээр абтабал, мяхан, һүн, нооһон, үндэгэн элбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ гэжэ мэдээжэ. Таряан гээшэмнай белок, витамин, минеральна дабһаар элбэг тэжээл. Энээниие ямаршье малда һайнаар буйлуулаад эдюулхэдэ, ашаг шэмэ үгэсэтэй тэжээл ха юм.

Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын тула мүнөө жэлдээ 160—180 мянган тонно таряа адууһа малда эдюулдэг һаа, ойрын жэлнүүдтэ тэрэниие 450—500 мянган тоннодо хүргэхэ ёһотойбди. Малда эдюулхээр тэды шэнээн ехэ таряа абаха арга боломжошье бии. Түрүү ажахынуудай газараа зүбөөр эдлэн хэрэглэжэ, һайнаар элдүүрилжэ, үтэгжүүлжэ, уһалжа, ургасыень эрид дээшэлүүлнэ. Хяагтын аймагай «Родина» колхоз ямаршье уларилтай жэлдэ таряалангай га бүриһөө 19 центнерһээ дээшэ ургаса абаһан. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой Г. К. Тихоновэй хүтэлбэрилдэг тракторна бригада нёдондо бүхы 1300 гектар газарай га бүхэнһөө 21,8 центнер орооһо хуряагаа.

Бүхы ажахынуудаймнай түрүүшүүлтэеэ адли хэмжээнэй ургаса абадаг болоо һаань, республика дотор 78—80 мянган центнер таряа нэмэжэ абаха аргатай. Манай һанахада, уһалагдадаг газарай гектар бүхэниие һайнаар ашаглабал, хуурай добо газарайхиһаа 1,5—2 дахин ехэ ургаса абтаха байна. Теэд уһалагдадаг газар ехэнхи ушарта муугаар ашаглагдана. Мүртэй ургасашье абтанагүй.

Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, гандуу уларилтай һүүлэй жэлнүүдтэ газараа уһалһанайл ашаар ехэ ургаса абана. Загарайн аймагай Онохойн совхоз нёдондо 256 гектар уһалагдадаг газарһаа гектарай 20 центнер таряа хуряажа, тэрэнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 20 мүнгэтэ болоо. Харин 2300 гектар добо газарай гектар бүхэнһөө 8,6 центнер ургаса абахадань, центнер орооһонойнь өөрын үнэ сэн 5 түхэриг 80 мүнгэтэ болоо. Хяагтын аймагай «Дружба» колхоз 207 гектар уһалагдадаг газарай га бүриһөө 250 гаран центнер кукурузын ногоон намаа абаа. Тэрэнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгэй 90 мүнгэтэ болоходо, уһалагдадаггүй газарай га бүриһөө миил 164 центнер кукурузын ургаса абтажа, тэрэнэйнь центнер бүхэнэй үнэ сэн 1 түхэриг 20 мүнгэтэ болобо. Баргажанай совхозой Д. В. Чирковагай даадаг звено газараа уһалжа, жэл бүри гектарай 400 центнер хүрэтэр куузику ургуулна.

Тиихэдээ орооһо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын түлөө газараа уһалха, үтэгжүүлхэ, ургасынь хойноһоо харууһалха хэрэгтэй. Нёдондо Ивалгын ОПХ-да азотно, фосфорно, калийна үтэгжүүлгэ гектарай 90 килограмм оруулһанайнь ашаар уһалагдадаг газарай га бүриһөө 30,6 центнер таряан хуряагдаа.

Тэжээлэй ямар ургамал таряа һаа, экономическа талаараа эгээл ашагтайб гээшэб гэжэ шэнжэлжэ үзөөбди. Орооһото ургамалнууд соогоо обёос, ешмээн эгээл ехэ болбосорһон протеинтэй, экономическа талаараашье эгээл ашагтай байба. Теэд обёос, ешмээн ажахынуудта бага таригдана. Обёосой орооһон ямаршье малда һайн тэжээл байхаһаа гадна, һолоомыень буйлуулаад эдюулхэдэ баһал эрхим хоол болодог. Мүн обёосой ургасые ногоон байхадань сабшаад, зундаа малда эдюулхэ, сенаж, силостэ дарахада, һайн ха юм. Ешмээн баһал шэмэтэ бодосуудаар элбэг, илангаяа малай бэедэ туһатай аминокислота, лизин, триптофан гэхэ мэтээр элбэг байдаг. Энэ таряан ган гасуурта тэсэмгэй, түргэншье эдеэшэдэг. Гэбэшье республика дотор ешмээнэй ургаса бүхы дээрээ үшөөл бага байна. Юуб гэхэдэ, ажахынууд тэрэнээ эгээ муу хүрьһэтэй, үтэгжүүлэгдээгүй газарта, муу шанартай үрэһөөр тарина бшуу. Энээндэ анхарал табяад байгаа һаа, һайн ургаса үгэхэ юм. Баргажанай сорт туршалгын участогта гектар бүриһөө 24—25 центнер ешмээнэй орооһон абтана.

Саашадаа шэмэтэ тэжээл — силос ехээр абадаг болохо гээшэ баһал тон шухала болоно. Манай эндэ кукурузын силосто дарагдаха бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха арга боломжошье бии. Түнхэнэй аймагай үнинэй кукурузашан В. Д. Машкинов жэл бүри гектар бүхэнһөө 340—420 центнер ногоон ургаса хуряана. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой кукурузашан Г. М. Дампилов нёдондо 135 гектар газарай га бүхэнһөө 300 центнер кукурузын намаа абаа. Республикада жэл бүхэндэ нилээд ехэ газарта обёос таригдажа, ургасань зелёнко болгогдон хуряагдана. Теэд ургасань ахир бага, гектарай дунда зэргээр 10,4 центнерһээ дээшэ гаранагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, зелёнко болгогдоһоор обёосые эгээл хожом, муу үрэжэлтэй, урда тээнь хэдэн жэлдэ шэнииеэ ургуулагдаһан газарта тарина. Мүн таарамжатай зохид болзортоншье таригданагүй. Үнэндөө, обёосой үрэһэ зелёнко болгохоор тарихадаа, газарыень һайнаар элдүүрилээд, тэндээ гектарай 60 килограмм хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, ургасын түлэг гаража байхада, июль, августын хура бороотой дайралдахаар таарууулан болзорынь оложо тарихада, га бүхэнһөө 40—50 центнер ногоон хуряагдадаг байна. Тиихэдэ зелёнко болгохын тула гансахан обёос таринггүй, тэрээнтэй горох, викэ гэхэ мэтые холилсожо тарихада малай тэжээлэй рацион белок элбэгтэй болодог. Бобово, залаата ургамалнуудые холижо тарихада, гектарай 170—180 центнер ногоон ургаса абтадаг, түүхэй протейниинь 20—26 граммаар ехэ болодог.

Агротехникын бүхы заабаринуудые наринаар сахижа, бодото анхарал табяад, тэжээлэй ургамалнуудые элбэг ехээр ургуулдаг болохо арга боломжын ажахы бүхэндэ бии байһаниие дээрэ дурсагдаһан баримтанууд гэршэлэн харуулна.

Ц. ГАЛСАНОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай багша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

Политическэ, экономическа һуралсалай жэл дүүрэжэ, дүнгүүдынь гаргагданхай. Коммунистнууд суглаа, зүблөөнүүд дээрээ һуралсалай дүнгүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Һуралсалай ерэхэ жэлдэ бэлэдхэл мүнөөнһөө эхилэнхэй. Пропагандистнарай һуралсалһаа энэ бэлэдхэл захалба. Зунай һарануудта, һуралсалай ерэхэ жэлэй туршада пропагандистнарта туһаламжа үзүүлхэ, һургаха түсэбүүдые КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан, райкомууд табиһан байна. Энээнэй үндэһөөр эдэнэрэй һуралсал эмхидхэгдэхэ юм.

Экономикын үндэһэн суртал, үйлэдбэри ударидаха хэрэг шудалдаг марксизм-ленинизмын һургуулинуудай пропагандистнарай 5 үдэрэй семинар партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан үнгэргэбэ. Хүдөөгэй партийна организацинуудай пропагадистнар эндэ суглараа. Эндэ теориин асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдана. Мүн методическа туһаламжа, заабари үгтэнэ.

Промышленность, хүдөө ажахын секцинүүд боложо хубаараад, пропагандистнар һуралсаа.

Партийна, совет, ажахын организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ һургуулинуудай багшанар — экономикын эрдэмтэд, Буряадай филиалай эрдэмтэд эндэ лекцинүүдые уншана, методическа заабари үгэнэ. Мүн уласхоорондын асуудалаар, маоизмын номнол, бодото ажал ябуулгануудые шүүмжэлһэн лекцинүүдые пропагандистнар шагнаа, сүлөөтэй сагтаа экскурсида ябаа, кино хараа.

Манай корр.

АЛТАЙН ХИЗААР. Га... зар малтадаг хүсэтэ маши... нанууд Камень-на-Оби гэжэ... хото шадар ажаллана. «Лен... гипроводхозой» проектээр... мелиораторнууд уһалуурай... каналай барилга хэнэ... Хсёр хүсэтэ станциин туһа... ламжаар Обь мүрэнэй уһа... дээшэнь гаргагдажа, 18... километр утатай һубаг ка... налаар Кулундын тала тэ... шэ урдаха байна. Эдэ һубаг... каналнууд ганданги 7 райо... ной газар дээгүүр һэтэ гэ... раха юм. Удаадахи түсэб... табан жэлдэ 20 мянган... гектар газар уһалуулагда... жа, хара хүрьһэтэй тала га... зарта арбай таряан ха... люуран долгилхол.

Харин мүнөө Обь мүрэ... нэй эрьедэ малталгын ех... хүдэлмэри хэгдэнэ. «Ка... меньводстрой» трестын за... луу коллектив габшагай... һайнаар ажаллана. Бүлүү... рэй гол станци барихы... каналай һаба гаргахын тула... малталгын ехэ хүдэлмэри... хэгдэжэ байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Ку... лундые уһалха» гээшэ ба... рилгашадай уряа мүн; түрүү... бригадын мастер Тамара... Криванкова; каналай һаба... гаргагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЧЕХОСЛОВАК ХАНИНАРАЙ БЭЛЭГ

К. Марксын ба Ф. Энгельсын зохёолнуудые, гар бэшэгүүдые КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт 50 гаран жэл соо суглуулжа ба шэнжэлжэ байдаг. В. И. Ленинэй үүсхэлээр эхилһэн энэ хүдэлмэридэ ахa дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана. Марксизм-ленинизмын институдай фонднууд хадаа Маркс, Энгельсын зохёолнуудые дэлхэйн элдэб арадуудай хэлэн дээрэ хэблэн гаргаха шухала бааза, марксистско-ленинскэ наукые саашадань шадамараар хүгжөөхэ эшэ үндэһэн болоно гэжэ тэдэнэр тоолодог юм.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай түбэй партийна архивта шэнэ документ — Карл Марксын 1871 оной ноябриин 24-эй бэшэг абтаа. Тэрэнэй текст урда тээнь имагтал газетэнүүдтэ хэблэгдэһэн байгаа. Хүдэлмэришэдэй уласхоорондын нэгэдэлэй (Нэгэдэхи интернационалай) хүтэлбэрилэгшэ байһан К. Марксын ажал ябуулгые харуулһан энэ гар бэшэг Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедһээ КПСС-эй Центральна Комитедтэ бэлэг болгон дамжуулан үгтэһэн байна.

Энэ документые эльгээхэдээ, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Густав Гусак өөрынгөө бэшэг соо иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: «Энэ үнэтэ документые КПСС-эй ЦК-гай Москвадахи марксизм-ленинизмын институдта дамжуулан үгэхэ гэжэ КПЧ-гэй Центральна Комитет шиидэһэн байна. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шэнжэлдэг энэ эгээн лэ хүндэтэй эмхи зургаанда байхада тус документ хүдэлмэришэнэй ба коммунис бүхы революционно хүдэлөөндэ туһатай байха болоно».

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ иимэ бэшэг эльгээгээ:

«Хүндэтэ нүхэдүүд!

Үнэ ехэтэ документын — 1871 оной ноябриин 24-дэ Карл Марксын өөрынгөө гараар бэшэһэн бэшэгэй түлөө КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ КПСС-эй Центральна Комитет гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэнэ.

Энэ гар бэшэг КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай түбэй партийна архивта хадагалхын тулада дамжуулан үгтэхэ. Тэндэ марксизм-ленинизмын классигуудай дэлхэй дээрэхи эгээн томо коллекци суглуулагданхай. Тэрээнэй үндэһөөр бүхы ахa дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд шэнжэлэлгын ба хэблэлэй ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Коммунис ёһоор амаршалагша
Л. БРЕЖНЕВ,
КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь».

Чехословак ханинарай бэлэг марксистско-ленинскэ наукын талаар коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ехэ харилсаа холбоотой, тэдэнэй интернациональна талархалтай байһые үшөө дахин эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

„БЕЛАРУСЬ" БҮХЫ ДЭЛХЭЙГЭЭР ТАРАНХАЙ

ХОЁР орденто Минскэ тракторна заводой үүдэнэй дэргэдэ предприяти анха түрүүн гаргаһан МТЗ-2 трактор тусхай табсан дээрэ табяатай байдаг. Эсэгэ ороной хэдэн янзын пропашной тракторнууд тэрээнһээл эхилжэ мүндэлһэн түүхэтэй. Мүнөө тус заводой конвейер дээрэһээ гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн «Беларусь, МТЗ-52» тракторнууд гарана. Эдэ машинанууд манай Эхэ ороной бүхы заха булангуудта, тэрэшэлэн үшөө дэлхэйн 75 оронуудта, тэрэ тоодо США, Франци, Канада эльгээгдэдэг байна.

Заводой коллектив олон жэлнүүдэй туршада Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствын Улаан Түг барижа байна. Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые дүүргэжэ, предприятиин хүдэлмэрилэгшэд зарим үдэрнүүдтэ түсэбөөр хараалагдаһан 309 тракторай орондо 330—340 тракторнуудые бүтээн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой бэлэн продукци.

ТАССС-ай фотохронико.

МҮНӨӨДЭР—СОВЕТ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

МҮНХЭ ХАЛААН ТУХАЙ БОДОЛНУУД

ПУБЛИЦИСТИКЭ

«Ургажа ябаһан улаан бургааһан» гээд арад зомнай дэр үетэн тухай тон зүбөөр хэлсэдэг гэшэ. Тиигээдшье залуу наһан тухай олон зохёол, шүлэг, дуунууд ямар олоор бэшэгдээ гээшэб!

Буряадай арадай поэт Николай Дамдинов «Эсэгын нэрэ» гэжэ поэмэ соогоо залуу наһан, мүнхэ халаан, тэдэнэй уялга тухай ханхинама олгёон мүрнүүдые бэшээ һэн:

Бүхын гүйнэ поезд, үгэ
дууламгай,
Бүхы состав шэнхинээ
дууланхай.
Бодолнуудни —
Бодожо ерэһэн
Залуу наһан тухай.
Бодолнуудни —
Дайнда унаһан
Эсэгэнэр, аханар тухай.
Нигэжэ, бидэнэр эрэ
наһаа хүсөөд,
Эхэ оронդоо нэрлүүлбэбди
нэрэ.
Бурхан болохоёо
зорёошодые шоо үзөөд,
Булта бидэнэр
хүндэлнэбди эсэгэнэрээ!
Эсэгэнэрнай элбэг
баялиг, бурдхөөл, —
Эдлэхыемнай гэрээд
үгэдөө захяулаа.
Зүбөөр манине хүл
дээрэмнай бодхоол,
Зүб харгытай поездо
мордохуулаа.

Зүб даа. Залуу үетэнэй жаргал, эрхэ сүлөөгэй хэрэгтэ эсэгэнэр, аханарнай наһан шуһаа адхаа, баатар хүлөөр унаа. Тэдэнэй нэрэ, хэрэгые саашань дэлгэрүүлжэ ябаһан манай хүбүүд, басагад эхэ, эсэгэнэрынгээ нэрэдэ хүрэхөөр тэмсэнэ, ажаллана.

Мүнөө хаанашье, завод, фабрикануудай цехүүд соо, гүрэнэй нүхэрлэлэй амбаар, хорёо соо малша, таряалан, сабшалан дээрэ манай залуушуул баатарлигаар ажал хэнэ. Хоринин аймагай хонишон, ССР-эй Верховно Совѣдэй шутат ябаһан Зоя Жамсаранова тухай һураг сүү холуур тарааһай. Энэ залуу хонишон жэлһээ жэлдэ амжалта, илалта туйлана. Энэ басаган тухай поэтесса Цырен-Дулма Дондокова «Манай басаган» гэжэ поэмэ бэшээ һэн. Зоя Жамсарановада зорюулһан нэгэ шүлэгтэнь иигэжэ дурдаа.

Комсомол, комсомол,
комсомол,
Хорёодхон наһатай
дүүгээ томоол!
Урдам алхалнаш,
Уралшам залнаш,
Шанга зненааш,
Шармайн хүдэлнэш,
Һарбайн хүтэлнэш.

Буряадайм комсомол! Табин наһаа энэ жэл гүйсэбэ. Буряадайм комсомол. Түрүүшын табан жэлнүүдэй, хамтын ажал байгуулган үеэдэ гараһан комсомол.

«Түрүүшын табан жэлые — дүрбэн жэлдэ» гэһэн дуудлага уряа комсомолшуудай зүрхэ һэн. Цехүүд, бригадануудай хоорондо, хүдэлмэришэдэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэн дэлисэгэйгээр ябуулагдажа эхилээ.

1930 оной январь болотоо комсомолшуудай сэхэ хабаадалгатайгаар республикын аймагуудта хүдөө ажахын 500 коммуна, 28 артель, хэдэн колхоз, машинно-тракторно 3 станци, тоһо-сырэй 20 завод байгуулагдаһан.

...Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агуу Ехэ дайнай үедэ Буряадай комсомолшууд ажалаараа фронтдо туһаламаа. Тиихэдэ республикымнай комсомолшуудай Эхэ ороноо хамгаалаа. Тэдэнэрэй баатарлиг гэршэлэлынь хэдэ хэн! Эдэ нэрэнүүдһээ тэдэнэй халхалан унаа.

Манай олон хүбүүдтэ тэбигдэһан хүшөөнүүд барина зүгэй оронуудта олон. Тэдэнэй тухай поэт Дэндок Улзытуев иигэжэ бэшээ һэн:

Хорёод жэлэй үмэнэ,
хамнин эндэ
Дайсанай һомондо
дайраһан.
Шулуун талмайн дунда

Шуһаяа адхажэ унаа.
...Боро шулуу түнхин
һиилэжэ,
Бодхоһон үндэр
дурасхаал.
Ород, украин, буряад —
Олон яһатанай
Обог нэрэнүүд.
Найман үүг, дүрбэн
хизаарай
Найдал болоһон алдар
солонууд
Хаймал шулуун табсан
дээгүүр
Аржытар бэшээтэй.
Иимэл хадаа,
Илагдашагүй байһанаа
Уйлан алдажа,
зүрхөөрөө мэдэрээб.
Аха дүүшэрэй
Алдар нэрые
Альгаараа элбэн,
хургаараа тэмтэрээб.

Буряадайм комсомолшуудые дай баатарлиг хэрэгүүд бидэнэрэй досоо омогорхол түрүүлнэ.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ республикымнай комсомолшуудай шэн зорилтоор ажаллаа. Паровоз-вагонно завод, нарин сэмбын фабрика, мяханай комбинадай, Галуута нүүрэй руднигай управлени болон бусад предприятинууд табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэжэ һэн. Энэ амжалта, илалтануудта комсомолшуудай габьяа ехэ бии һэн.

...Ажалай, дайнай ветерануудтай залуушуулай уулзалганууд ходо үнгэргэгдэдэг болонхой. Энэ тон найшаалтай.

1936 ондо Улаан-Үдэ — Москва гэһэн замаар сандаар аяншалга хэһэн табан басагадай нэгэн — С. А. Тыхеевэтэй залуушуул уулзадаг.

Тэрэ баатарлиг аяншалгын түүхэ тухай тобшохоноор хөөрэе.

Алайрай МТС-эй хүдэлмэрилэгшэ Лиза Константинова, колхозой гэшүүн Мария Хахалова, искусствын техникумэй һурагша Настя Сункуева, ПВЗ-гэй слесарь Соня Тыхеева, саналаар республикын рекордсменкэ Вера Любимская — эдэ табан басагад 1936 ондо сентябриин 21-дэ аян замда гараа һэн. Тэдэнэр 95 үдэр соо 6 мянга гаран километр гаталжа, мартын 6-най үдэр Москва хото хүрөө бэлэй. Иигэжэ эдэ басагад Буряадай комсомолой түүхэдэ эрэлхэг зоригой толотомо хуудаһа бэшээ һэн байна.

Тэдэнэр тухай поэт Цэдэн Галсанов иигэжэ бэшээ һэн:

Табан таанараа магтанам,
Хабан соогоо дууланам.

...Буряадай комсомол! Тали наһаа гүйсэбэ, Буряадай комсомол! 100 мянга гаран гэшүүдтэй республикымнай комсомолой областной организаци түрэл партиингаа хүтэлбэри доро амжалтатай хүдэлнэ байна.

Хаанашье ошо, хаанашье хара — залуушуулай эршэтэ ажал бусална. Зэдын аймагай Борьёогой совхозой комсомол-залуушуулай бригада хонин ажал дээрэ амжалтатай ябана. Тэдэнэр нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаха гэжэ уялга абаһан юм. Харин мүнөө тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 107 хурьга абаад байна. Тиихэдэ хонишон Сергей Морозов. Балдан-Нима Гомбожаповай дааһаг комсомол-залуушуулай бригаданууд зэдэ соогоо сууһан.

«Теплоприбор» заводой комсомолшууд ехэ үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. «Юһэйэ түсэбые 9 һарын туршада дүүргэе!» гэһэн үүсхэл Алексей Плюснин гаргаа һэн. Энэ үүсхэлые республикымнай промышленна предприятинуудай залуушуул халуунаар дэмжэв.

Баатар эхэ, эсэгэнэр, эгэшэнэр, ахайнарайнгаа нэрэдэ хүрэжэ залуу хабаан ургажа байна. Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин ехэнхи хуби — залуушуул. Кам-АЗ-ай, Байгал-Амарай түмэр замай, Саяано-Шушенскэ ГЭС-эй барилга дээрэ залуушуул ажаллана.

Эсэгэнэр, аханар, эжынэр, эгэшэнэрэйнгээ дамжуулһан үгэһэн эстафетые манай залуушуул найдамтайгаар абан ябажа, саашадаа һайнаар дамжуулан үгэхэ.

Манай ерээдүй найдамтай гартэ гэжэ батаар найдажа. Эгээл эндэ поэтесса Цырен-Дулма Дондоковагай шүлэгэй хэнханаа мүрнүүдые һанаа.

Урагшаа, урагшаа,
жэгүүртэ хүсэн,
Уяхан дуунтаяа алхая,
хүсэн!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

А Ж А Л бэдэрэгшэдтэ туһалнабди

Совет засаг хүн бүхэндэ ажал хэхэ, һураха, амарха эрхэ олгоноо. Тиимэһээ совет эрхэтэн бүхэнэй дуратай мэргэжэлээ олохо, шадаха ажалаа хэхэ арга боломжо манай гүрэндэ бии гэшэ.

Гэбэшье, садхэлдээ таараһан ажалай олдоогүйһөө, мүн ондоошье эдэб шалтагаанаар хэрэг хүдэлмэриһөө гараад, ондоо хүдэлмэри бэдэрэжэ ушар байралдана. Элдэб һургуули дүүргэһэн залуушуул городойхнай завод, фабрика, предприятинуудые хүсэд найн мэдэхгүй дээрэһээ тэдэниие гэдэ ороо соогуур бэдэржэ, уняглап сагаа хии талаар гэнэ.

Хүн зондо ажал олгоот ба мэдээсэл үгэдэг бюро ажал бэдэрһэн зондо тон ехэ туһа хүргэдэг юм.

Иимэ бюрогой бии болоһонһоо хойшо тэрэнэдэ нилээд олон хүн хандаһан байна. Саг зуура ажалгүй байһан яһала олон хүниие манай бюро городой барилга-хабсаргалгын организацинуудта ба промышленна предприятинуудта гаргаһан. Ямар мэргэжэлээр хаана, ямар мэргэжэлтэй хүнүүд хэрэгтэй байһан тушаа городой бүхы предприяти, организацинууд манай бюродо мэдээсэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, үнгэргэшэ жэлэй 1-дэхи кварталда манай инспекторнууд ажал бэдэрһэн 300 слесарьнуудые 40 предприятида, 600 жолоошодые 67 предприятида, 190 токарьнуудые 19 предприятида, 40 барилгашадые барилгын 20 организацида, 100 наймаалагшадые худалдаа наймаанай 11 организацида байгаа. Энэшье жэлдэ өөртөө тааруу тавадшуу хүдэлмэриие ажалтай болгоһон байна. Энэ бэдэрэгшэд манай бюродо хандаад, мэргэжэлдээ таарама ажал олохо аргатай байна. Бюрогой инспекторнууд ерэһэн хүн бүхэндэ ажал дурамахада, тэрэнэй хаана ажаһуудаг гэжэ, мэргэжэлынь, дэгэдэ боломжынь, абаха салингынь дуһан анхаралда абажа, һаниандань таарама хүдэлмэри олохо үгэхые оролдодог гэшэ.

Шэнэхэлэг хэжэ үзэһэнэй һүүлээр город соогуур юрэ өөрөө ябажа ажал бэдэрһэн хүн дунда зэргээр 24 хүдэлмэриин үдэр, бюродо хандаһан хүн зургаан үдэр үсөөноор гэнэжэ тодорхойлогдоо. Городой хүн зоной тооогор абажа хараахада, энэһэн зурган үдэр хүдэлмэриин хэдэн мянган үдэр болохо алмагдаад, ажахынгаа продукци үйлэдбэриндэ ехэ туһа хүргэнэ байна.

Тиимэһээ хүн зондо ажал олгодог ба мэдээсэл үгэдэг бюро арадай ажахын хүгжэлтэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлжэ гэшэ. Ажалда ороход дуратай шууд манай бюродо хандажа байгты, бида танда заатагүй туһалхабди!

Р. ЯКОВЛЕВ,
хүн зондо ажал олгодог ба мэдээсэдэг бюрое эрхилэгшэ.

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

АМГАЛАН ТАЙБАНААР ЗЭРГЭ ОРШОХЫН ТУЛА

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй эхилһэн тухай дэлхэйн олонниитэ, хэблэл гол анхаралаа хандуулна. СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай саашадань бэхижүүлгэ бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангалгада, улас хоорондын харилсаа холбоо һайжаруулгада ехэ удхатай гэжэ тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй 3 дахи уулзалга СССР-эй, США-гай хоорондохи холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ боломжо олгохо юм гэжэ Америкын эрдэмтэд, политикэ ба ниитын ажал хэрэг ябуулагшад, хэблэл зэргэ ехэ анхаралаа хандуулна. Энэнь экономическэ, худалдаа наймаанай харилсаае улам үргэдхэжэ, экономикэ тэлэшэлэл сүлөөд гэжэ президент А. Бут ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Һүүлэй үедэ дэлхэйн дээрэ болоһон байһан һайн хүбилалтануудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ехэ туһа хүргөө гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонууд бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Газетын бэшэһэнэй ёһоор, Л. И. Брежнев улас хоорондын байдалые һайжаруулха рулохы түлөө эдэбхитэй тэмсэлдэж болоно.

СОФИ. Дэлхэйн үргэн олонниитэ Москва тээшэ анхаралаа ехээр хандуулна гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Совет-америкын харилсаанай мүнөөнэй уласхоорондын байдалда ехэ үүргэ дүүргэнэ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ. Эгээл иимэһээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсоной хоорондохи хөөрэлдөөнүүд эб найрамдалай ба дэлхэйн тайбан байдалай бэхижэлтэдэ хэрэгтэ бата үндэһэ һуури табиха байна гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэн тоолоно.

ВАРШАВА. «Хүйтэн дайн» үе сагай амгалан байдалай гол ёһонууд үеэр бэлэгдэжэ байхада, совет-америкын хөөрэлдөөнүүд уралшалаа үргэлжэлүүлэгдэнэ гэжэ «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ. Энэнь уласхоорондын шахардуу байдал һулуулхада, политическэ харилсаа һайжаруулхада ехэ удха шанартай байна.

БЕРЛИН. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа бодото дээрэнь бэелүүлэн совет-америкын харилсаае һайжаруулжа, улас хоорондын байдал амгалан тайбан болгохын түлөө Советскэ Союз бүхы хүсөө элсүүлнэ гэжэ «Национальцайтунг» газетэ бэшэнэ. Европодохи байдал энэшние элирхэйгөөр гэршэлнэ.

БОНН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Р. Никсонэй зэргэ хөөрэлдөөнүүдые Баруун Германиин коммунистнууд халуунаар амаршална гэжэ «Унзере цайт» газетэ бэшэнэ. Энэ уулзалга хадаа совет-америкын харилсаа, уласхоорондын байдал һайжаруулха талаар хоёр ороной гаргаһан хүсэлэй оролдолго болоно.

ХЕЛЬСИНКИ. СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанай һайжаралга манай үе сагай политическэ байдалда ехэ нүлөө үзүүлнэ гээд Финляндиин «Пяйвян уутисет» газетэ бэшэнэ.

ТОКИО. «Совет-американ гурбадахи уулзалга хадаа эб найрамдал саашадань бэхижүүлхэ замда шухала алхам болоно гэжэ Японой «Номиури» газетэ бэшэнэ. Совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй ашаар уласхоорондын байдалда ехэ хүбилалтанууд болоо. Энээнэй ашаар Баруун Берлин тухай хэлсээн баталагдаа, Вьетнамда амгалан байдал һэргээгдэв, Дунай Зүүн зүгэй асуудал гуримшуулагдажа байна.

ДЖАКАРТА. Совет-американ уулзалганай бүхы дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын тула шахардуу байдал һулуулха, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ гээд эгэтэн найдажа байнаа Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Малик правительствын газетэ үүлэмэнэ найдуулба.

ДЕЛИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Р. Никсонтэй уулзалга уласхоорондын шахардуу байдал һулуулулха хэрэгтэ шэнэ шата болоно гэжэ Индиин «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

Совет-американ зэлхэтэ уулзалга бүхы дэлхэйн амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ эрхим удхатай болохо юм гэжэ, Уашаньнь юуб гэбэл, Советскэ Союзай гадаадын политическэ хараа шэглэлэй үндэһэ һүурида байдаг амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые саашадань баталжа хэрэгтэ оруулха нүлөө үзүүлхэ байна гээд Индиин «Нэшнл геральд» газетэ тэмдэглэнэ.

ПХЕНЬЯН

КНДР: Социалис байгуулалтын зорилгонууд

ТАСС

Корейн Ажалай партиин Хойто-Хамгенскэ провинциин комитедэй һаяхан болоһон үргэдхэгдэмэл пленум тухай мэдээсэл эндэ тунхаглагдаба. ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй Президент Ким Ир Сен пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үедэ жэлдээ 12 миллион тонно бүгэд хайлуулха гүрэн хүүтэ тодор социалис байгуулалтын гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглээ. Энээнэй ашарамжуу тэмсэлдэ, түмэрэй руда, шулуу нүүрһэ малтан абалгая үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ заабаан байна.

Хойто-Хамген гэжэ провинцида химическэ промышленность хүгжөөжэ, химического байгаа химическэ комбинадуудые хүсые үргэдхэхэ, шэнэ барилганууд байгуулха шухала гэжэ Ким Ир Сен захиба.

ПАРИЖ

Морис Торезэй дурасхаалда

ТАСС

ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Жак Дюкло Франциин ба уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлгөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Морис Торезэй дурасхаалда зорюулагдаһан статья «Юманите» газетэдэ тунхаглуулба. Элитэ мэдээжэ тэмсэгшэ-коммунистын наһа барахаар 10 жэлэй ойе Франциин ажалшан арад ниилэн 11-дэ тэмдэглэхэ юм.

Үргэн ниитэ ажалшадай ашаа түүһын түлөө Морис Торез эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байгаа гээд Ж. Дюкло бэшэнэ. Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэгшэ зандаа һэн. Фашизмын эсэргүү ажалшадай эбтэй фронт байгуулха хүсэлтэй тэмсэгшэ һэн. Байдалайнгаа һайжаралын түлөө тэмсэлдэ Морис Торез ажалшадые элсүүлэн хабадуулдаг байһан. Ардадай фронт байгуулха талаар Торезэй оролдого гарабал байна.

Бүхы ами наһаяа хүдэлмэришэн ангида, франциэ арадта зорюулһан Морис Торезэй арюун дурасхаал бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ мүнхэ байха гэжэ Ж. Дюкло бэшэнэ.

КАИР

БАРИЛГА ДҮҮРЭНТЭЖЭ БАЙНА

ТАСС

Советскэ Союзай техническэ ба экономическэ туһаламжаар Дээдэ Египедэй Наг-Хаммадида баригдажа байһан алюминиин заводой барилга дээрэ хахалуун хаһа-саг оршобо. Элдэб барилганууд дээрэ Египедэй 3 мянган хүдэлмэришэн, инженер совет мэргэжэлтэдтэй хамта орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые хабсаргана, 1974 оной октябрьда түрүүшын алюминии оролдоно үгэхын төлөө хүсэжэ элсүүлнэ.

Дайнай хүшөр бэрхэтэй үе сагта промышленна иимэ ехэ предприяти бариха гэжэ Египет туһаламжатайгаар Египедэй араб гэжэ хуухэн гүрэн хабсаргаа. Советскэ Союзай туһаламжа дэмжэлгэгүйгөөр юуншье бүтэхэгүй гэжэ Египедэй хэблэл нэгэнтэ байгаа тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзһаа асаргадаһан 100 мянга гаран тонно түхеэрэлгэнүүд, материалнууд Нил мүрэнэй эрьедэ баригдаһан тухай порооо дамжуулагдаһан. Наг-Хаммадида хүргэгдэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалга—манай зорилго

ТАСС

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци үнгэргэхэ тухай һанал болоһые Советскэ Союзай, Франциин һүүлээр Англи дэмжэбэ.

Англиин түлөөлэгшэ Джеймс Мэррей энэ конференцидэ бэлэдхэл хэхэ ООН-ой тусхай комитедэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзэй үшөө 1971 ондо дурадхаһан энэ һанал зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха хэргэ талаар олон гүрэнүүдэй хамтын зүбшэн хэлсэһэн уулзалгын ашатай зэргэ хүсэд гэхээ нимэ бэшэлэгдэхэ байна тэмдэглэхэ хүсэлтэй байна.

эхэ тэмдэглэбэ. Бага, ехэ илгаагүйгөөр бүхы гүрэнүүд зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгүүдые хоороохо аргатай гэжэ тэрэ хэлэв. Энэ талаар конференциин дүнүүд ехэ удхатай байха юм гэжэ тэрэ хэлээд, зэбсэгүүдые хорёохо хэрэгсэлтэй табан гүрэн бултадаа хабаадаха ёһотой гэжэ Англиин делегат мэдүүлбэ.

Социалис хоёр ороной — Венгриин, Монголой түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, бүхэдэлхэйн конференци дары түргөөр зарлаха шухала гэжэ хэлэлсэн байна.

УЛААН-БААТАР

Газарай баялигуудые нээнэ

ТАСС

Мүнөө Монголой газарай гүн дундахи баялигуудые шэнжэлэн нээгдэдэг. Хүчүу хараа саг оршобо. Геологуудай эрдэмтэдэй хайгуулшадай оролдолгоор үргэн дэлисэгэй хүдэр ашагта малтамалнуудые бэдэрнэ. Советскэ Союзай ба ахадүү бусад социалис оронуудай геологууд Монголой мэргэжэлтэдтэй хамта ажаллана. Эдэнэй хамтын ажалай ашаар, хүсэдэл оролдолгоор хара, үнгэтэ, хоморой шулуу, металлнууд, шулуун нүүрһэнэй нөөсэ баялигтай гүрэн гэжэ илэрээд, ехэ һүүлэй үедэ тус оронойхи гурбан аймагта хэдэн 500 гаран шэнэ хэблэгүүд нээгдэһэн байна.

Эрдэнэтиин ободохи зэд, молибден, Хубсугулэн фосфорит хадаа һүүлэй үедэ нээгдэһэн томо малтамалнууд болоно. Түрүүшынь нөөсэ хэбтэшын үндэһэ һуури дээрэ шанаржуулхын ехэ комбинат баригдажа байна, хоёрдохи хэбтэшын үзэбэл баялигаар шэнжэлэгдэнэ.

Геологиин талаар ахадүү оронуудай хэгдэһэн али бүхы харилсаа холбоон манай ороной минеральна нөөсэ баялигуудые бүри һайнаар шэнжэлхэ, арад зоной аша туһада газарай баялигуудые үгэнөөр хэрэглэхэ арга олгоно гэжэ МНР-эй түлишын ба эрдэм хусамнай промышленностин ба геологиин министр Мятавын Пэлжэ ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэлдэхэдөө хэлээ.

(ТАСС).

ДАР-ЭС-САЛАМ

Панафриканска конгресс дүүрэбэ

ТАСС

Панафриканска VI конгресс Танзаниин ниислэл хото Дар-эс-Саламда хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Африкын, Хойто Америкын, Карибска далайн оршондохи 32 ороной делегацинууд, Африкэ түбиин урда захадахи национальна - сүлөөлэлтын хүдэлгөөнүүдэй түлөөлэгшэд гэршэдээ хабаадаа. Колониализмда ба расизмда эсэргүү тэмсэлдэ асуудалнуудые дэлгэрэнгүй зүбшэн хэлсээ.

Панафриканска хүдэлөөн хадаа колониальна дарлалта мулжалта доро байһан арадуудай политическэ, экономическэ бэеэ даалгын түлөө эхэ хүсэ шадал түхеэнэ гэжэ конгрессэй делегацидай бэеэ талан абаһан нэтэ деклараци дотор тэмдэглэгдэнэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Уругвайн арад илаха

ТАСС

«Уругвайн олон мянган хүнэй шорон түрмэнүүдтэ хаагдаад, хайра гамгүйгөөр шашагдажа, хардалга мүрдэлгэнүүдтэ орожо байгаашье һаань, Уругвайн ажалчилэн хүдэлмэришэн анги орон доторхи харахис хүсэнүүдэй эсэргүүсэн шууд сэхээ эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна» гэжэ Уругвайн компартиин Центральна Комитедэй мэдээсэлдэ үгүүлэгдэнэ. Уругвайда болоһон түрэ эргэлтэдэ хойшо нэгэ жэл үнгэрһэн тушаа Аргентинын коммунистнуудай «Нуэстра палабра» газетэдэ тунхаглагдаһан статья дотор бэшэгдэнэ.

ЛОНДОН

Англиин уласхоорондын үри шэрэ

ТАСС

Мүнөө Англи уласхоорондын орошон соо айхабтар ехэ үри шэрэтэй болоод байна. Энэ жэлэй түрүүшын 3 һара соо жэлдэ Англи 2,5 миллиард фунт стерлинг уласхоорондын валютна фондо, гадаадын элдэб банкнуудта түлэхэ юм. Ойрын жэлнүүдтэ тэрэнь Англи гадаадын банкнуудта тусхай болзорой үнэлэгтэ үүнүүдтэ тулэхын тула 4,1 миллиард фунт стерлинг гаргахаар болоо.

МАНАЙ АЙЛШАД

«ГЭСЭРЭЙ» ЮҺЭН ҺАЛАА

Дэлхэйн эгээл томо эпосүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог «Гэсэр» хадаа буряад арадай омогорхол юм. Хэрбээ урдань арадай дунда аман үгээр хэлсэгдэжэ, хуур хүгжэмэй аялга доро түүрэгдэжэ тарадаг байһан һаа, совет үе сагта «Гэсэрэй» гушан мянган шахуу мүр саарһан дээрэ бэшэгдээд, ном болоно барлагдаа һэн. Тиихэдэ бүришье олон хүндэ мэдээжэ болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ «Гэсэр» ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа байна гэжэ дуулаад, түргэн хэблэгдэхыень һонирхон хүлеэдэг байгаабди. 1968 ондо 1-дэхи, 6-дахи, 9-дэхи һалаануудайнь шүлэглэмэл оршуулга, бусадайнхидайнь удхын юрэнхы оршуулга хэблэгдэв һэн. Харин Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ «Гэсэрэй» оршуулгын 2-дохи хэблэл гараа һэн. Тэрээн соо гурбан һалаагайнь шүлэгэй оршуулга ороо.

«Гэсэрые» элитэ совет поэт, оршуулагша Семён Липкин ород болгоо. Үржын саахада удэр С. И. Липкин өөрынгөө хамгаатай — мэдээжэ поэтесса, оршуулагша Инна Лиснянскаятай «Правда Бурятии» газетын редакцида айлшалаба.

Суглараһад «Гэсэрэй» оршуулга тухай һонирхоороо, иихэдэнь поэт-оршуулагша «Гэсэрэй» оршуулгая яажа бүтээһэн тухайгаа дэлгэрэнгүйгөөр хөөрэжэ үгөө.

— «Гэсэр» айхабтар томо эпос, — гэжэ айлшан үгээ эхилбэ, — 24000 мүр шүлэгтэй. Оршуулга хэхэдэ, юун түрүүн ямар байдаг бэ? Нэн түрүүн, үндэһэн маягыень орхиндоо хэлэн дээрэ дамжуулха гэшэ хүшэр. Илангаяа эпос оршуулхада эли мэдэгдэдэг. «Гэсэр» гээшэ буряад арадай тон лэ үндэһэн эпос мүн. Тэрэнэй үндэһэн маяг түүхэдэ түлөө хайшан гээд ород хэлэндэ харуулхаб гээшэб гэһэн асуудал гараа. Тэрэниинь заатагүй тэрэнэй һайн хэрэгбии гү?

— Хэрбээ ород оршуулагшадай гекзаметр гэжэ хэмжүүр хэрэглэжэ, «Илиада», «Одиссея» гэжэ суута грек эпосүүдые оршуулһаар һаа, бидэ эдэ гайхамшагта зохёолнуудые мэдэхэшэгүй байхадаа болохо һэмди, — гэжэ Семен Израилевич бодолтолон хөөрэжэ һэн. — Хэр энэ хадаа «Гэсэрэй» онсо шэнжэ шанарые ород уншагшадта дамжуулха шадалтай хэмжүүр олохо гэжэ шиидэб. Тиихэдэ толгой холбуулга гэшэш ород хэлэндэ хэрэглэхын аргагүй. Тэрэниие би орхижо, һүүлэй рифмэ хэрэглэхэ аргатай бэлэй. Гэбэшье элдэб янзын дабталганууд, зэргэсэн һунуулалһан үгэнүүдэй адляар соностоһон абяа хэрэглэн, ород шүлэгэй эрдэнэй маягые харуулхые оролдоб.

— «Гэсэрэй» стиль найруулха ехэ һонин, шүлэгэйнь оньһон үгэнүүд эрэгдэй богони аад, уран хурса юм, — гэжэ эпосэй оршуулхынгаа урда тээ бэлэдхэлэй ниилэн ехэ хүдэлмэри хэһэн тухайдаа, тэрээн дэ хабаатай элдэб олон эрдэм һурган үзэһэн тухай хөөрэбэ.

— Юрэдөө, мүноо би юһэн һалаагайнь оршуулгые хүсэлдүүлээб. Һаяын сагта «Гэсэрэй» бүхы юһэн һалаагай оршуулга Буряадай номой хэблэлдэ гараха юм. Намжил Гармзевич Балдановой найруулан буряад хэлэн юһэн һалааг би оршуулгаад. Мүр бүхэнэйнь оршуулгые хэһэн, элитэ буряад эрдэмтэ Алексей Ильич Уланов намда ехэ туһалдаг, зүбшэл заабари үгдэг байгаа, — гэжэ С. И. Липкин баяртайгаар мэдүүлбэ. Һүүлдэнь шагнагдадай асуудалнуудта харюусад, оршуулагшаа хэлэг уншажа үгэбэ.

Поэтесса Инна Лиснянская «Гэсэр» тухай баһал дулаахан үгэ хэлээд, хэдэн шүлэгөө уншажа үгөө.

Мүнөө айлшадайнгаа шүлэгүүдэй оршуулгые уншагшадай анхаралда дурадханаб.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Семён ЛИПКИН

У Т А А Н

Ашаанай машинаар намарай нэгэ һүни
Ажар тэрэ Белидҗи орожо ябааб.
Алаг нюдэнэй хүрхэнцэ юүншье үгы,
Агуулын оройдо аулай гэрнүүд харагдаа.

Гансашье аулай гэрнүүдэй бүрэлзөөн бэшэ,
Гангата хадын шулуунашье, мүрэнэй толоншье,
Ургажа һууһан модоншье зэргэлээ татан,
Хахаргаараа түйбэлиш, утаан шэнги һанагдаа.
Далда худхатай хүүр соробтоһон мэтэ,
Даншье ойлгосогүй, тэсд абаралай үгэнүүд.
Элээр сайбайһан будагтай пешэнэй дүрсэшье
Эльбэ-жэльбын оршон байдалда байһандаа.
Шэльын оройдо хадын хүүриинье харабаб.
Шэдэдг морининь сахюур шулуун шэнги.
Хазаартынь хүлэй хоорондо зогсожо байһандал,
Хара шаалн хэдэрһэн басаган харагдаа.
Хажуушаа годироод, хажуугаарнь машина үнгэрөөд,
Хабхар һүннин аманда тархатала оршоо.
Унааша морининь, унагша хүнинь, хүүхэншье
Утааһай хубилган болоод харагдаа гү али?
Тэнгэри ямараар орой дээрэмнай нинагааһаб!
Тэрэ гэнээр зүрхэндэмнин мүнхэ үлэнхэй
Хазаар морито тэнигдаагүй холын хүн,
Хажуудань зогсожо байһан жаахан басаган.

Инна ЛИСНЯНСКАЯ

***

Зосоомни мүнөө гэрэлтэй,
Зоболонһоо хатуураад,
аргаахамби.
Гансаардалга уулзуулжа
хэбэртэй,
Гансаардалга бидэниие
һалгаахал юм.
Хамаг юумэн таараһахай,
Хазагай болохые хүсэгшэш
һэм.
Сэсэрһэн набшаһандал
таһархай,
Сэдьхэлнүүднай үрхирбэ —
хүсэхэдэлшн.
Уһанда урдаһан набшаһые,
Уруу дүүргэгүйгөөр шэртэнэб.
Тэнгэрн тулахаа
забдашанам,
Тэнхэйгүй гараа шэртэһэгэн.
Харанагын — гараа
муудуулаад,
Хабиргаарни хүйтэ даахал
юм...
Гансаардалга манине
уулзуулаа.
Гансаардалга баһа һалгаахал
юм.

Ц. ДОНДОГОЙ эдэ шүлэгүүдые оршуулба.

ҺАЯХАН Ленинградта Невскэ дүхэрнгэй трасса дээрэ болоһон СССР-эй түрүүшын летчик-космонавт Юрий Гагаринай нэрэмжэтэ шангай түлөө автомобилиар болоһон шоссейно-кольцевой заншалта урилдаалгын үедэ Тбилисиин спортивно-техническэ «Григали» («Уурган») гэжэ клубай түлөөлэгшэ спортын мастер Гурам Дгебуадзе 1600—2000 кубическа сантиметр хэмжээтэй двигательтэй машинаар нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Байгуулагдаһаар оройдоол 6 жэл болоһон байһан «Григали» клубай спортсменүүдээ бүгэдэ республикын суглуулагдамал командын гурбан удаа оронойгоо чемпион болоһон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Григали» клубай гэшүүд (зүүн гарһаа) — спортын мастернууд Михаил Логинов, Владимир Глурджидзе, Гурам Дгебуадзе, механик Роберт Месропян, Андрей Уханов, спортын мастерта кандидат Альберт Мартиросян гэгшэд Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ шангаа баряба.

ТАСС-ай фотохроники.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ЗАЛУУ ДРАМАТУРГНУУДАЙ СЕМИНАР

«Шэнэ зүжэгүүд тон үсөөнөөр бэшэгдэнэ. Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай репертуар үгытэйшэг байна» гэжэ республикымнай уран зохёолшодой долоодохи съезд дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ һэн. Үнэхөөрөөшье, һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн зүжэгүүд үсөөншэг гээшэ ааб даа.

Хэды тиибэшье һаа, зүжэгүүд бэшэгдэнэгүй гээ һаа, алдуу болохо байна. Манай ахамад драматургнуудай зүжэгүүд театрнуудта табигдаһаар. Жэшээлхэдэ, Буряадай арадай уран зохёолшо Намжил Балданогой «Гүбиин нашан» гэжэ зүжэг хэдэн жэлэй саада тээ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ табигдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн.

Тиихэдэ поэт Николай Дамдиновай «Үнгэрһэн хэрэг», «Доржи Банзаров», «Илалтын дархашуул» гэжэ зүжэгүүд энэл театрай сценэ дээрэ табигдажа, харагшадай нэрьемэ альга ташалганда ото хүртэжэ байгаа.

Мүн Буряадай мэдээжэ драматургнууд Цырен Шагжин, Даширабдан Батожабай болон бусадай зүжэгүүд театрай сценэ дээрэ табигдаһаар.

Театрай репертуарай үгытэйшэг байһан тухай дээрэ дурдаа һэмди. Үнэн дээрээ һайн репертуартай, олон авторнуудтай болохын тула Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллективэйхид ехэ тэмсэнэ. Тиимэл һэн хойноо, залуу авторнуудтай, зүжэгүүдые һая бэшэжэ эхилһэн драматургнуудтай тэсэмгыгээр хүдэлжэ, репертуарайнгаа бүри һайн болохын түлөө оролдоно.

Һаяхан Улаан-Үдэ хотын политгэгээрэлэй байшан соо залуу драматургнуудай республиканска семинар болобо. Бүхэроссин театрай бүлгэмэй, республикын культурын министерствын, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин үүсхэлээр энэ семинар зарлагдаһан байха юм.

Залуу драматургнуудай энэ семинарта манай ниислэл хото Москвагай драматург Д. Г. Медведенко, режиссер Е. В. Радомысленский, режиссер А. В. Бирюков болон республикымнай партийна, советскэ органуудай түлөөлэгшэд, олониитын эдэбхитэд, уран зохёолдо дуратайшуул сугларба.

Залуу драматургнуудай семинарые республикын культурын министр П. Н. Нимаев нээбэ.

Энэ семинарай үедэ драматургнууд Д. Дылгыровэй, Д. Эрдынеевэй, А. Ангархаевай, О. Дамбаевай, А. Щитовой, Ж. Цыреннимаевай болон бусадай зүжэгүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ зүбшэн хэлсэлгын үедэ драматургнуудай зохёолнуудай һайн, муу талань элирүүлэгдэжэ, авторнуудта тусхай зүбшэл үгтэһэн байна.

Москваһаа ерэһэн айлшад Улаан-Үдэ хотымнай этнографическа музей хараһан, зунай Байгал далайда ошожо үзэһэн байна.

Энэ семинар хадаа буряад драматургиин хүгжэлтэдэ, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай репертуарай һайжархадa хэрэгтэ үүргэтэй байха гэжэ һанагдана.

Иимэ семинарнууд энээнэй урда фээ яһала үнгэргэгдэһэн юм. Зүгөөр энэ семинарай һайн талань юуб гэхэдэ, Москва хотоһоо ерэһэн мэргэжэлтэд — драматург, режиссернууд зүжэгүүдэй авторнуудтай нилээд удаан хүдэлжэ, дутуу дунданууднень заажа, зохёолнуудые уран хурса, бүри һайн болгохын түлөө оролдоһон байна.

Манай корр.

ГҮЛЬМӨӨР ДҮҮРЭН ОМОЛИ

Хойто-Байгалай аймагай загаһа олзоборилдог «Победа» колхозой ангуушад Байгал дээрэ агнуури хэхээр гараһан байгаа. Эдэнэр агнууриин түрүүшын үдэрһөө баян олзотой бусажа ерэбэ. С. М. Татарниковай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд хэдэн удаа губшахадаа, хэдэн арбаад центнер омоли бариһан байна.

Мүн далай дээрэ гүльмэ табидаг М. Н. Кетровой бригада загаһа тушаалгын пунктда 14, колхозой үнинэй загаһашан К. Л. Свердовой бригада 30 центнер омоли тушааһан байна.

Байгша ондо далай дээрэ агнуури хэхээр гараһан бригада, звено бүхэндэ 2.000 метр гүльмэ, мотоортой болон һэлюуртэй һайн онгосонууд үгтэһэн байгаа. Тиихэдэ звено, бригада бүхэн тус тустаа 150-яад центнер омоли агнууриин хаһын дүүрэтэр тушааха түсэбтэй. Һаянай эхилээд байһан агнууриин түрүүшын олзо хаража үзэхэдэ, тус колхозой ангуушад абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

Г. МИХАЛКИНА.

ДАЙНАЙ, АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнда баатарлиг сэрэгшэ ябаһан, мүнөө ажалай ветеран М. П. Баданов хүндэтэ амаралтада гаранхай.

Тэрэ дайнай бүхы дүрбэн галта жэлнүүдые гаталжа, 1945 оной Илалтын үдэрые Берлиндэ угтаа һэн. 2-дохи Украинска фронтын 143-дахи дивизиин гурба дахин Улаан тугта Конотопско-Коринско стрелково полкын дайшалхы замаар ябалсажа, Дайшалхы Улаан Тугай, Улаан Одоной орденуудаар, «Шэн габьяагай түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө» болон бусад медальнуудаар шагнагданхай юм.

Дайнай һүүлээр тэрэ түрэл колхоздоо хүдэлжэ, эрхим ажалайнгаа түлөө, «Шэнэ газар ашаглаһанай түлөө» медальда хүртэһэн байна. Урданай коммунист Матвей Павловичай гэр бүлэ 6 үхибүүдтэй. Тэдэнь арадай ажахын элдэб һалбарида хүдэлнэ, институт болон һургуулида һурана.

Матвей Павлович Баданов мүнөө пенсидэ гараашье һаа, үхибүүдээ, ашанараа Эхэ орондоо үнэн сэхэ ябахаар хүмүүжүүлнэ.

С. БАЙХАЛОВ.

СЭЛГЕЭХЭН СЭЛЭНГЭ. С. БАЛДУЕВАЙ фотоэтюд.

ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 10-дахи номер хэблэлһээ гаража, уншагшадта эльгээгдэбэ. Энэ номерой түрүүшын хуудаһануудта партиин обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша И. Зинченкын «Интенсификациин замаар» гэһэн горитойхон статья «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» гэжэ ниитэ гаршаг доро толилогдобо.

«Партиин хараа шугам бэелүүлэгдэнэ» гэһэн гаршагтай материал энэ номерто үгтэһэн байна. Тэндэ Совет ороной экономикэ болон соёл культурын һүүлэй дүрбэн жэлэй хүгжэлтэ тухай толотомо тоо, баримтанууд хэблэгдэбэ. Энэ материал сооһоо агитаторнууд, политинформаторнууд өөһэдынгөө ажалда хэрэгтэй һонирхолтой баримтануудые абаха зэргэтэй. Зүүн-Сибириин культурын институдай ахалагша багша Б. Доржиевай «Ажаллаха эрхэ байдал хангажа...» гэһэн статья мүн лэ энэ номерто гаргагдаба. Республикын соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта — клубуудта, библиотекэнүүдтэ, соёлой байшангуудта ябуулагдадаг ажал тухай тэрээн соо хөөрэгдэнэ.

«Электрын элшэ хүсэнэй киловатт-час бүхэниие гамнаха» гэһэн гаршагтай эндэ толилогдоһон материал хэрэглэн, агитаторнууд хөөрэлдөөгөө бүри һонирхолтойгоор үнгэргэхэ арга олохо. «Уласхоорондын революционно хүсэнүүдэй манлайда» гэжэ нэрлэгдэһэн материал блокнодой һүүлшын хуудаһануудта гаргагдаба. Авторынь түүхын эрдэмэй кандидат В. Толстиков.

„БАЙГААЛИИН НЮУСА ШЭНЖЭЛЭЕ“

Иимэ уряа доро республикын һургуулинуудай байгаали шэнжэлхэ дуратайшуулай отрядууд энэ зундаа научна болон ниитын эмхи зургаануудай даабаряар хүдэлхэ байна. Хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй үмэнэ ямар зорилгонууд табигданаб?

1. Агнууриин ажахынуудай даабаряар: хэрмэн, гүрөөһэн, шандаган гэхэ мэтэ ангуудай ажамидаралые болон аяг аашые ажаглан тодорхойлхо, туруута ангай, олзоборилогдодог шубуудай байрладаг газарые карта дээрэ тэмдэглэхэ, хуша модоной һамарай, жэмэстэ һөөгүүдэй ургаса тухай мэдээсэхэ.

2. Гидрометеостанциин даабаряар: хадын гол горходой уһанай урасхал, нөөсэ тодорхойлхо.

3. Ой модоной ажахынуудай даабаряар: модо химэлдэг хорхой шумуултай тэмсэхэ, ой модоной баялигые тодорхойлхо.

Ивалгын, Потанинай, Турхын, Хэрэнэй болон Улаан-Үдын 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи, 20-дохи, 22-дохи, 36-дахи, 47-дохи дунда һургуулинуудай, 1-дэхи интернат һургуулиин һурагшад байгаали шэнжэлхэ хүдэлмэридэ үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэдэнэр СССР-эй Географическа бүлгэмэй Буряадай таһагай даабаряар фенологическа ажаглалта хэһэн, тиихэдэ ой модоной ажахынуудай даабаряар хайр элһэтэй, ганга жалгатай газарнуудта нарһанай, шасарганын үрэһэ тариһан, гол горходой сөөрэмэй уһанай хүрэхэ, хайлаха, хайнагтаха сагуудые тодорхойлһон, үбэлдөө шубуудые эдеэлүүлһэн байха юм.

Жэшээлхэдэ, Баргажанай дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүл олон хоногоор хээрэ талада гаража, байгаалиин үзэгдэл шэнжэлнэ. Һургуулиин аяншалагшад һүүлэй арбан жэлэй туршада жэл бүри 10—14 хоногоор хээрэ гарахадаа, 15 гара дахин аяншалга хэһэн байна. Тиихэдэ энэ хугасаа соо эдиршүүл Баргажанай дабаа дабажа, Байгалда, Урда-Муйска дабаанда, Баргажан голой эхиндэ хүрэжэ, 10 маршрут нээгээ.

Тус һургуулиин багша Александр Федорович Большаковой хүтэлбэри доро һурагшад 1973 ондо Байгалай эрьеэр аяншалаа. Тэдэнэр Баргажан тосхонһоо гараад, булганай заповедник хүрэжэ, Байгалай Чивыркуйска тохой тойрожо гараһан байна.

Хизаар ороноо шэнжэлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа, мүн хадын минеральна үнэтэ зүйлнүүдые суглуулһанайнгаа түлөө һурагшад Буряадай геологическа управлениин дипломдо, Геологиин министерствын 500 түхэригэй мүнгэн шанда, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байха юм.

Эдиршүүл аяншалгада гараха бүхэндөө түрэл нютагайнгаа байгаалиие һайн мэдэхэ болоно, суглуулһан материалаа һургуулиингаа хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэ табижа, олон зондо харуулна.

* * *

ИСКУССТВЫН БАЯЛИГ ШУДАЛНА

Литература ба искусстваар һонирхогшод түрэл хизаарайнгаа культурые шэнжэлэн шудална, Буряадай уран зохёолшод, поэдүүд, артистнууд болон уран зураашадай зохёолнуудтай танилсана, буряад, эвенк арадуудай аман зохёолой дээжэ суглуулна. Урданай болон мүнөөнэй заншал тухай, элдэб һайндэр, «һур харбаан» гэжэ найр наадан тухай хөөрэһэн материалнууд олохон һургуулинуудта суглуулагдажа, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй байдаг. Мүн модон дээрэ һиилэжэ хэһэн угалза хээнүүд, түүхэ, соёл культура харуулһан хүшөөнүүд үхибүүдэй һонирхол ехээр татадаг.

Улаан-Үдын 20-дохи һургуулиин һурагшад арадай үльгэршэд тухай материалнуудые суглуулха хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Урдандаа ород, буряад арадуудай ажаһууһан һуурин тосхондо ошоходоо, эдиршүүл Буряад орон, тэрэнэй арад зон, Байгал далай тухай үльгэр, онтохо, домог, оньһон үгэ, таабари бэшэжэ абадаг. Тус һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлхэ музей республикынгаа хэблэлэй түрүүшын органууд тухай материалнуудаар баян. Тэдэнэр бэдэрэлгэ хэһэнэйнгээ эсэстэ анха түрүүшынхиеэ Буряадта хэблэгдэһэн газетэнүүдые оложо абаа.

Уран зохёолшод, поэдүүд, артистнар 20-дохи һургуулида ходо айлшалжа байдаг. Һурагшад өөһэдөө уран һайханай музейнүүдтэ, театрнуудта ошожо, тэдэнэрэй ажалтай дүтэ танилсадаг.

Һургуулиин һурагшад Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай, буряад, ород драмын театрнуудай хүгжэһэн түүхэ тухай мүнөө бэшэжэ байнхай.

Н. АЖЕЕВА,
хүүгэдэй аяншалгын республиканска станциин методист.

БУГЫН ЭБЭР — ЭМ ДОМ

Бугын эбэр эм домдо ородог үнэтэй сэнтэй зүйл болоно. Мүнөө энэ үнэтэ зүйл олзоборилго дүүрэхэ тээшээ болобо. Багдаринай госпромхозой ангуушад жэл бүри Жилиндэ гэжэ участогта гаража, бугын эбэр олзоборилдог юм. Энэ жэлдэ 13 шоно бариһан дүршэл ехэтэй ангуушад Г. Парфенов, И. Молчанов гэгшэд агнууриһаа баян олзотой бусажа ерэбэ. Тэдэнэр бугынгаа эбэр хатаагаад, гүрэндэ тушааха юм.

Үшөө арбан ангуушан бугын эбэртэй ойһоо бусаха. «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденой кавалер И. Кожевин тэдэнэрэй дунда бии.

А. ЦЫРЕНОВ.

МАЛШАДАЙ ИРАГУУ ДУУН ЗЭДЭЛНЭ

Хужартын соёлой байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан уран һайханай самодеятельностьдэ 56 залуушуул хабаадалсана. Тэдэнэрэй дунда механизаторнууд, малшад олон. Жэшээлхэдэ, механизаторнууд В. Зарбаев, Д. Таряшинов, В. Дашиев, малшад В. Бодеев, Ж. Баторов, Р. Дашиева гэгшэд ирагуу һайханаар дуу дуулажа, хүнгэн солбоноор хатар наадажа, нютагайнгаа хүн зондо магтуулдаг.

Комсомолдо В. И. Ленинэй нэрэ олгоһоор 50 жэлэй, Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан аймагай уран һайханай коллективүүдэй харалга һаяхан үнгэргэгдэһэн байна. Хужартын соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай самодеятельностиин коллектив удха түгэлдэр концерт табижа, нэгэдэхи һуурида гараба. «Комсомол, шамтайгаа хахасахагүйб» гэһэн дууе бүлэг «артистнар» хонгёо һайханаар хангюурдажа, олоной магтаалда хүртөө. Соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Л. Матвеева тус коллективые ударидана.

Д. ЯНДАНОВ.
Түнхэнэй совхоз.

БАЯРЫЕ ХҮРГЭҺЭН БЭШЭГ

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком ерээдүйн бүлэг мэргэжэлтэдые Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаба. Энээн тухай мэдүүлһэн баярта бэшэг студентнэрэй нэрэ дээрэ хүдөө ажахын институдта һаяхан ерээ.

Тус колхозой хабарай тарилга энэ жэлдэ хүшэр хүндэ байдалда үнгэрһэн байна. Эгээл энэ үедэнь хүдөө ажахын институдай механизациин факультедэй 3-дахи курсын бүлэг студентнэр туһаламжа үзүүлхээр эльгээгдэһэн байгаа. Тэдэнэрэй заримаһиинь дээдэ һургуулида орохынгоо урда тээ түрэл нютагтаа механизатораар хүдэлһэн юм. Тиимэһээ тариашанай мэргэжэлэй хүшэр хүндэшье һаа, хүндэтэй энэ ажал тэдэнэртэ һайн танил һэн.

Колхозой правлени, партком залуушуулда трактор даалгажа үгэбэ. Иимэ харюусалгатай хүдэлмэри тэдэнэртэ найдахадаа, ажахын хүтэлбэрилэгшэд эндүүрээгүй. Ерээдүйн мэргэжэлтэд заримандаа амархашье сагаа мартан ажаллажа, үдэрэй даабари үлүүлэн дүүргэдэг һэн. Юрэдөөл хүн бүхэнииинь ажалша бэрхэ, техникэдэ дуратайнууд байгаа. Инженер - механигай мэргэжэл шэлэн абаһаниинь дэмы бэшэ гэжэ эндэ онсолон тэмдэглэмээр. Залуушуулай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ арга олдоо.

Студентнэр Андрей Лумбунов, Виктор Викулин, Владимир Вологдин, Константин Нимаев гэгшэд габшагай һайнаар ажаллажа, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгардаг байба. Жэшээлхэдэ, Андрей Лумбунов социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, табан үдэрэй даабари эрхим һайнаар дүүргэһэнэйнгөө түлөө колхозой правлениин шанда хоёр дахин хүртэһэн байха юм.

Тус колхозой правлени, партком һайн туһаламжынь түлөө студентнэртэ баяр хүргөөд, зунайнгаа сессиин шалгалтануудые эрхимээр барихыень хүсэбэ.

З. ТЭЛИН.

СПОРТ

РОССИН РИНГ ДЭЭРЭ

Уфада гүрэнэй цирк соо боксоор Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө 39-дэхи наадан үнгэрэгдэбэ. Түгэсхэлэй энэ нааданда Россин Федерациин зононуудай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн чемпионууд хабаадалсаһан байна. Зонын мүрысөөнүүд Улаан-Үдэ, Свердловск, Иваново, Белгород хотонуудта үнгэргэгдэһэн байгаа.

РСФСР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хамтадаа 44 командын боксернууд хабаадаһан байна. Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада, манай республикын суглуулагдамал команда дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. Командын гэшүүд сооһоо СССР-эй спортын мастер, үнгэрэгшэ жэлдэ Россин Федерациин арадуудай V спартакиадын чемпион болоһон Павел Федотов энэ нааданда дахинаа шалгаржа, РСФСР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Александр Осокин СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэһэн байна. Бусад боксернуудай нааданай нэгэдэхи, хоёрдохи үдэрнүүдтэ шүүгдэшэһэн байха юм.

А. БУТХАЕВ,
һур харбалгаар СССР-эй спортын мастер.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын ажалшадай габшагай ажал хэрэгүүд» гэһэн ниитэ гаршаг доро материалнууд толилогдобо. Шалгалтын материал. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: И. Тыжебровэй «Тоо бүридхэл жэшээтэ һайнаар хэхын түлөө» гэһэн статья. «Һүнэй шанарые һайжаруулха» — Г. Загузинагай статья. «Урин сэдьхэлтэн, уран гартан» — В. Зоркиной корреспонденци. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Театр классика табина» — О. Куницынай статья. Эрдэм, техникын һонинууд. Хилын саанаһаа.

Дурбэдэхи хуудаһанда: Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд. Нютаг нютагай һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

ВОСКРЕСЕНИ, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Мүнөөдэр — совет залуушуулай үдэр». 13.20 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.20 — «Великий конспиратор» гэжэ телевизионно зүжэг һурагшадта харуулагдаха (үнгэтэ). 15.50 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс дээрэ. 16.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 17.35 — Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай дуунуудай телевизионно конкурсын түгэсхэлэй концерт.

«Орбита». 18.30 — «Сагаан һүни» — искусствын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Ленинградай С. М. Кировэй академическэ оперо, баледэй театрһаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 22.50—23.00 — Забһарлалга. 23.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 00.45 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 01.15 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс дээрэ. 02.00 — «Соколик» — телевизионно уран һайханай фильм. 02.30 — Футболоор дэлхэйн чемпионат ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита». 17.35 — Уласхоорондын һонин. 18.05 — «Наполовину всерьез» — телевизионно богони зүжэгүүдэй театр (үнгэтэ). 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 1-һээ 7 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Спортын һонин. 18.15 — Номууд тухай дамжуулга. 18.35 — Телевизионно һонин (буряадаар). 19.00 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэл». 19.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.50 — Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи дүүргэгшэдэй концерт.

«Орбита». 20.55 — Дамжуулгын программа. 21.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Кайрат» — ЦСКА. Алма-Атаһаа дамжуулга хэгдэхэ. 22.45 — Д. Шостакович. Прелюди. Уласхоорондын конкурсын лауреат И. Бочкова гүйсэдхэхэ. 22.55 — Москвагай «Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэришэдтэй уран зохёолшодой уулзалга». Поэт А. Сурков дамжуулга хүтэлбэрилхэ. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ВТОРНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — «ЧНЧ» — «Бидэнэр юу уншахабибди» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга хэгдэхэ. 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Хүбүүднай үргэлжэлүүлнэ». — телевизионно фильм. 20.20 — «Уран һайханай бүлгэм» тухай телевизионно суглуулбари. 21.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.20 — Соносхолнууд. 21.25 — «Вызывает 425-й» — телевизионно уран һайханай фильм.

СРЕДА, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.25 — «Хүхюун ушаралнууд» гэжэ телевизионно уран һайханай фильм үхибүүдтэ түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 15.50 — Һүүлэй һонин. 16.00 — «Угтамжын гүсэб бэелүүлэгдэнэ». Бүхэсоюзна репортаж. 16.45 — Концерт (үнгэтэ). 17. 20 — А. С. Пушкин. «Анджело» — телевизионно зүжэг (үнгэтэ). 18.10 — Оренбургын Гүрэнэй ород арадай хоорой концерт (үнгэтэ). 18.50—19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. «Хэн хаана һураха б?»

Улаан-Үдэ. 20.15 — Телевизионно һонин. 20.35 — «Азида хамтааран аюулгүй байдал хангаха» гэһэн хөөрөөн буряадаар хэгдэхэ. 20.50 — «Кузбассай А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй драмын театрай артистнар манайда айлшална». 21.30 — Соносхолнууд. 21.35 — «Путь к хлебу» гэһэн телевизионно фильм.

«Орбита». 22.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 22.40 — Концерт (үнгэтэ). 22.30 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Полышын, ФРГ-гэй суглуулагдамал команданууд наадаха. Нэгэдэхи тайм. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 23.45 — 23.55 — Забһарлалга. 23.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Полышын, ФРГ-гэй суглуулагдамал команданууд наадаха. 2-дохи тайм. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 00.45 — 02.30 — Забһарлалга. 02.30 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Бразилиин, Голландиин суглуулагдамал команданууд наадаха. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.00 — Оперын хүгжэмэй концерт.

«Орбита». 20.15 — «Балхашай галнууд» — телеочерк. 20.45 — Түбэй телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой симфоническа оркестр наадаха (үнгэтэ).

ЧЕТВЕРГ, 4

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Таанарта, эдиршүүл». Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга хэгдэхэ. 15.20 — Һүүлэй һонин. 15.30 — Мультфильм (үнгэтэ). 15.40 — «Циркын галнууд». 16.25 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй АН-эй гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана. 16.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Полышын, ФРГ-гэй суглуулагдамал команданууд наадаха. 2-дохи тайм. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 17.40 — «13 стульев» — телевизионно богони зүжэгүүдэй театр (үнгэтэ).

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Түүдэг» гэжэ телевизионно журнал һурагшадта харуулагдаха (буряадаар). 18.25 — «Ветер и паруса» — гэжэ телевизионно фильм үхибүүдтэ харуулагдаха. 18.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Бразилиин, Голландиин суглуулагдамал команданууд наадаха. 2-дохи тайм. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.15 — «Эхин». Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга.

«Орбита». 21.00 — «Экран дээрэ кинокомеди». «Солистка балета» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 22.25 — «Хүдөөгэй час».

ПЯТНИЦА, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Шадамар гартан» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 15.05 — Һүүлэй һонин. 15.15 — «Ажалда алдар соло!». Һайн дуранай уран зураашадай бүхэсоюзна выставкын залһаа репортаж (үнгэтэ). 15.45 — «Таряа хураалгын эхин». Бүхэсоюзна репортаж. 16.20 — Марк Твен. «Укрощение велосипеда». СССР-эй арадай артист И. Горбачев уншаха. 16.30 — «Мэндэ амар, доктор» — телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ). 17.50 — 18.00 — Забһарлалга. 18.00 — «А плюс Б» — залуушуулай программа. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Табадахи ажалай...» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 20.00 — Телевизионно һонин. 20.20 — «Газар дэлхэйн байдал тухай совет хүнүүдэй һанамжа». 20.45 — Буряадай телевидениин ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

«Орбита». 21.10 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс. 21.40 — Академигууд В. А. Энгельгардт А. А. Баев хоёртой хөөрэлдөөн. 22.10 — «Кино болгожо буулгагдаһан уран зохёол». «Белый клык» — уран һайханай фильм. 23.30 — Футболоор СССР-эй кубок эзэлхын түлөө мүрысөөн. Хахад финал. «Динамо» (Тб.) — «Динамо» (Киев). Тбилисиһээ дамжуулга хэгдэхэ.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.30 — Тамаралгаар СССР-эй чемпионат. 20.00 — КамАЗ» — миниин хуби заяан» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха.

СУББОТО, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Волшебная палочка» — мультфильм (үнгэтэ). 13.25 — «Очевидное — невероятное» — киногой шэнжэлэл. 14.25 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусана. 15.10 — О. Бальзак. «Шагреневая кожа» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 17.55 — **Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай спортын һайндэр. БурАССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион дээрэһээ дамжуулга хэгдэхэ.**

«Орбита». 20.50 — «Хани барисаанай ба хүгжэлтын холбоон». СЭВ-эй 25 жэлэй ойдо. 21.20 — «Гончарный круг» — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 23.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ) 23.45 — 23.55 — Забһарлалга. 23.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 18.05 — «Мүнөөдэр — Уласхоорондын кооперациин үдэр» (үнгэтэ). 18.20 — «Совет ороной үхибүүд». «Доброе утро» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха (үнгэтэ). Педагогикын эрдэмэй кандидат М. Ш. Васадзе оролто үгэ хэлэхэ. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Артлото» — эстрадна программа (үнгэтэ).

ВОСКРЕСЕНИ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.10. «Тэндэ, үльгэр домогой орондо» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 14.55 — «Элүүр энхэ байлга» гэжэ программын почто. 15.25 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.25 — Совет дуунуудай концерт (үнгэтэ). 16.50 — Уласхоорондын панорама. 17.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 17.50 — 18.00 — Забһарлалга. 18.00 — «Шатаагдаһан мүр» — ГДР-эй телевидениин уран һайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс хаалга ба конкурсын лауреадуудай концерт. Консерваториин Ехэ залһаа дамжуулга хэгдэхэ. 23.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэлэй наадан. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 23.45 — 23.55 — Забһарлалга. 23.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэлэй наадан. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. — 17.20 — «Знатоки» гэгшэд мүрдэлгэ хэнэ», 9-дэхи хэрэг. «Гэршэ» — телевизионно зүжэг.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной июниин 30. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02467. Заказ № 00444